

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет економічних наук
Кафедра фінансів

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь-бакалавр

на тему: **«ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ»**

Виконала: студентка 4-го року навчання,
напрямку підготовки
072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Розова Анна Костянтинівна

Керівник: Литвин А.В.
Кандидат економічних наук, старший
викладач

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою «_____»

Секретар ЕК _____

«____» _____ 2020 р.

Київ – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	6
1.1. Сутність, мета та задачі аналізу фінансового стану банку	6
1.2. Фактори впливу на фінансовий стан та особливості управління фінансовою стійкістю комерційних банків	10
1.3. Методи проведення оцінки фінансового стану комерційного банку ..	16
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ (НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ТА АТ «ОЩАДБАНК»).....	21
2.1. Загальна характеристика діяльності банків	21
2.2. Оцінка фінансового стану діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «Ощадбанк» та їх порівняльний аналіз.....	29
2.3. Фактори та ризики впливу на фінансовий стан АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК».....	38
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ТА АТ «ОЩАДБАНК»)	45
3.1. Закордонний досвід у системі управління комерційним банком	45
3.2. Проблеми управління фінансовою стійкістю сучасних банків	53
3.3. Шляхи покращення фінансового стану АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК»	57
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ	73

ВСТУП

Наразі через складні макрофінансові умови в Україні виникають проблеми з фінансовою стійкістю банків, яка безпосередньо впливає на фінансовий стан банків. Найважливішими задачами банків на сучасному етапі є «виживання», забезпечення конкурентоздатності та стійкості, за умов постійних змін в економіці. Адже лише фінансово стійкий банк може продовжувати свою діяльність навіть при виникненні передбачуваних подій та ризиків.

Актуальність вибраної теми полягає в тому, що на сучасному етапі однією з найважливіших категорій, яка відповідає за стабільність банківської сфери та має безпосередній вплив на фінансовий стан банків, є фінансова стійкість, яка характеризується збалансованістю фінансових потоків, рентабельністю діяльності та достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фінансова стійкість банку – це стан фінансових ресурсів, їх розподіл та використання, що забезпечує розвиток діяльності банку, саме на основі зростання прибутку і капіталу за рахунок підтримання і збереження платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику. Значний внесок у наукову і практичну діяльність банківських установ, пов'язану з управлінням та регулюванням фінансової стійкості, зробили такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як В.В. Бабанов, І.А. Бланк, С.П. Вожжов, О.В. Дзюблюк, Ж.М. Довгань, О.І. Лаврушин, Б.Л. Луців, О.В. Молчанов, А.М. Мороз, П.С. Роуз, Ю.С. Серпенінова, Дж. Сінкі, В.С. Стельмах.

Метою дослідження є аналіз теоретичних та практичних підходів до оцінювання фінансової стійкості банків та розроблення теоретико-прикладних рекомендацій щодо удосконалення фінансової стійкості банків. В межах оцінювання фінансової стійкості банків необхідний аналіз структури капіталу,

зобов'язань, активів, доходів та витрат банків, ідентифікація та оцінювання ризиків діяльності банків та формування комплексної оцінки фінансової стійкості банків.

Згідно заданої мети є необхідність виконання наступних **завдань**:

- вивчити теоретичні основи механізму управління фінансовим станом;
- вивчити фактори та методи оцінки фінансового стану банків;
- дати загальну характеристику АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК»;
- проаналізувати та порівняти фінансовий стан АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК»;
- виділити фактори та ризики впливу на фінансовий стан АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК»;
- вивчити закордонний досвід у системі управління комерційним банком;
- виділити проблеми управління фінансовою стійкістю сучасних банків;
- визначити шляхи покращення фінансового стану АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК».

Об'єкт дослідження – інформація про фінансовий стан банків України на прикладі (АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ТА АТ «ОЩАДБАНК»).

Предмет дослідження – система оцінки та прогнозування фінансової стійкості банків, та методика порівняння їх діяльності між собою.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використовувались загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Теоретичною та методологічною основою дослідження є економічні праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців з питань управління та прогнозування фінансової стійкості банків. У процесі дослідження застосовувалися такі методи: системний підхід (для дослідження проблем підвищення ефективності організації процесу фінансового аналізу банку);

фінансово – економічний аналіз та порівняльний аналіз (для дослідження стану діяльності банків та їх порівняння); графічний (для наочного представлення результатів дослідження).

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють діяльність комерційних банків України. Інформаційну базу дослідження склали також офіційні матеріали Державного комітету статистики України, дані Центрального Банку України, а також фінансова звітність досліджуваних банків.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи. Найбільш суттєвими науковими результатами дослідження є наступні:

- удосконалено систему показників оцінки ефективності фінансової стійкості банків, запровадження зарубіжного досвіду при оцінці;
- визначені основні методи для зниження ризиків впливу на фінансову стійкість банку;
- обґрунтовано необхідність запровадження нових підходів до управління та оцінки фінансового стану банками в Україні, застосування стратегій диверсифікації та оновлення самого бачення «фінансової стійкості банків».

Практичне значення отриманих результатів кваліфікаційної роботи полягає в застосуванні нових методів та підходів в плануванні роботи банком та контролю за його фінансовою стійкістю.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається зі вступу, основної частини (три розділи та підпункти): у першому розділі розглянуто мету та задачі аналізу фінансового стану банку; основні концепції, показники фінансової стійкості та чинники, що впливають на неї. У другому розділі наведено загальну характеристику діяльності, оцінка та порівняльний аналіз АТ «ПРИВАТБАНК» ТА АТ «ОЩАДБАНК»; У третьому розділі розглянуто закордонний досвід у системі управління комерційним банком та запропоновано напрями покращення фінансового стану АТ «ПРИВАТБАНК» ТА АТ «ОЩАДБАНК»; висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Сутність, мета та задачі аналізу фінансового стану банку

Банківська система кожної держави незалежно від її економічної моделі та організації суспільних відносин відіграє найважливішу роль у забезпеченні руху грошових потоків. Вона бере участь у виконанні основних функцій фінансової системи кількома способами.

По-перше, забезпечує стабільність грошової одиниці; по-друге, забезпечує переміщення фінансових ресурсів у часі, через кордон держав та між окремими галузями; то-третє, розробляє та забезпечує способи управління ризиками і забезпечує механізм об'єднання фінансових ресурсів та їх розподілу між окремими суб'єктами господарювання; по-четверте, забезпечує безперебійне функціонування платіжних систем, зокрема шляхом удосконалення способів клірингу та здійснення розрахунків, що сприяють торгівлі та забезпечує насичення ринку ціновою інформацією.

У наукових дослідженнях поняття фінансового стану визначається його фінансовою стійкістю (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Визначення фінансової стійкості

Автор	Характеристика категорій
Л. А. Ключко	Статичну фінансову стійкість автор визначає як дотримання параметрів діяльності банку (капітал, ліквідність, платоспроможність, прибутковість, рівень проблемних активів тощо) в допустимих межах. Динамічна фінансова стійкість означає врівноважене і збалансоване зростання позитивних та зниження негативних параметрів діяльності банку в межах допустимого ризику відповідно до визначеної системи узгоджених стратегічних і поточних цілей його функціонування у процесі розвитку

Продовження Табл. 1.1

І. М. Васькович	Фінансова стійкість банку – це якісна й кількісна характеристика здатності системи трансформувати банківські ресурси (фінансові, трудові, інформаційні) та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції, витримуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів
В. М. Кочетков	Фінансова стійкість – це спроможність банку як системи трансформування ресурсів банку (персоналу, фінансових ресурсів, активів, обладнання та інформаційних технологій) з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком виконувати свої функції у ринковому середовищі попри вплив ендогенних та екзогенних факторів
Ю.С.Масленченков	Фінансова стійкість залежить від відповідності діяльності банку нормативним та плановим узагальнюючим показникам, які синтезують характеристики економічних складових стійкості: обсяг і структура власних коштів, рівень доходів і прибутку, достатність капіталу, мультиплікативна ефективність власного капіталу, норма прибутку на власний капітал, ліквідність, створення доданої вартості банком

Джерело: складено автором на основі [2.с.45]

Отже, стійкість – це макроекономічна характеристика усієї банківської системи та окремого банку як складового елемента даної системи.

Дослідження вітчизняних та іноземних економістів, дозволяють виділити чотири основних підходи до визначення поняття фінансової стійкості банків, а саме: мікроекономічний, макроекономічний, комплексний та рейтинговий.

Перший підхід – мікроекономічний. В основі дослідження поняття «фінансова стійкість» є спроможність окремих банків утримувати платоспроможність, ліквідність і адекватність капіталу на рівні, який є безпечним для їх діяльності, а критерієм оцінки фінансової стійкості є критичні значення зазначених показників [13, с. 18].

Макроекономічний підхід – це фінансова стійкість банків як результат зміни показників, що характеризують стан банків, під впливом макроекономічного середовища [15, с. 14].

Під фінансовою стійкістю банківської системи слід вважати її здатність як системного утворення у динамічних умовах ринкового середовища протистояти дії зовнішніх та внутрішніх загроз, забезпечувати надійність збереження та повернення вкладів юридичних і фізичних осіб, своєчасно виконувати власні зобов'язання з метою реалізації цільових орієнтирів грошово-кредитної політики та забезпечення фінансової безпеки держави [15, с. 15].

Комплексний підхід є результатом синтезу макро- і мікроекономічних чинників. Характерним для цього підходу є визначення фінансової стійкості як динамічної інтегральної характеристики, яка характеризує спроможність банку як системи трансформування ресурсів і ризиків, повноцінно виконувати свої функції, витримуючи вплив чинників зовнішнього і внутрішнього середовища [13, с. 23].

В цілому, чинники, що впливають на рівень фінансової стійкості банків слід класифікувати на зовнішні, загальнодержавні і внутрішньо системні (рис.1.1).

Рис. 1.1. Класифікація чинників, що впливають на фінансову стійкість банків
Джерело: складено автором на основі [13].

На сучасному етапі розвитку ринкової економіки і фінансової системи, забезпечення фінансової стійкості банків потребує комплексного системного підходу, який буде охоплювати аналіз діяльності як окремих банків, так і вплив на них з боку макроекономічного середовища.

Стійкість, як якісний стан та форма розвитку банківської системи, класифікується за ознаками, що представлені, в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація стійкості банківської системи та її елементи

Класифікаційна ознака	Елементи	Характеристика елемента
За характером	Економічний	визначається взаємовідносинами, які складаються з акціонерами, іншими банківськими установами
За характером	Політичний	має прояв у дотриманні законодавчих і нормативних актів, віддаленості від політичних організацій, спроможності протистояти політичному тиску, який несумісний з цілями банків і його задачами як економічного суб'єкта
	Моральний	передбачає формування грошово-кредитної установи, яка дотримується тих уявлень і принципів, які прийняті суспільством
За структурою	Фінансовий	характеризує підсумки діяльності банків, його ресурси, капітал, доходи та витрати, прибуток і збиток, а також фонди
	Організаційний	характеризує стан структури апарату управління у банках, адекватний їх цілям і задачам
	Кадровий	професійна підготовка спеціалістів, які мають навички використання сучасних банківських технологій
	Операційний	характеризує надання банківських послуг і проведення операцій, адекватних потребам ринку

Продовження Табл.1.2

	Діловий	відображає ступінь виконання поставлених цілей та задач
З позиції рівномірності розвитку банків	банки, які швидко розвиваються	стійкість при постійно зростаючих масштабах діяльності банку, зростання його активів, рентабельності
	банки, які рівномірно розвиваються	стійкість при незмінних, стабільних параметрах
	банки, які нерівномірно розвиваються	стійкість при обсягах банківських операцій, що знижуються

Джерело: складено автором на основі [29]

Таким чином, фінансова стійкість як головна система оцінки банківського стану відіграє важливу роль в фінансово-господарській діяльності банківських установ.

1.2. Фактори впливу на фінансовий стан та особливості управління фінансовою стійкістю комерційних банків

Для кращого розуміння процесів, що відбуваються всередині банку, а також процесів взаємодії банку з навколишнім середовищем доцільно використовувати системний підхід як один з найбільш сучасних і поширених методів дослідження різних об'єктів.

Системний підхід - методологія дослідження об'єктів як систем. Відповідно до сутності системного підходу сучасний комерційний банк можна розглядати як систему.

По-перше, банк є сукупністю складових його підсистем (внутрішня взаємодія), по-друге, банк - відкрита система, що має зв'язки з зовнішнім оточенням (зовнішня взаємодія) [37].

Розглядаючи сучасний комерційний банк як відкриту соціально-економічну систему, можна стверджувати, що на фінансову стійкість впливають дві групи чинників: зовнішні і внутрішні.

Зовнішні фактори включають фактори макросередовища (міжнародні, політичні, економічні, правові, соціально-демографічні, екологічні, природно-кліматичні, науково-технічні, культурні фактори), а також фактори інфраструктури регіону, в якому функціонує банк [40].

У складі міжнародних чинників, що впливають на фінансову стійкість банків, можна виділити наступні:

- виникнення світових фінансових криз;
- зміна ситуації на міжнародних фінансових ринках;
- дії транснаціональних банків;
- рівень світових цін на різні товари і ресурси;
- введення фінансових санкцій відносно банків.

Негативний вплив на фінансову стійкість банків можуть надати:

- повалення чинного політичного режиму;
- політичні мітинги;
- розколи в партіях;
- напруженість передвиборчої обстановки [13, 26].

Перераховані фактори дестабілізують політичну ситуацію і створюють управлінські труднощі, які призводять до неадекватного прогнозування та планування доходів і витрат банку.

Найбільший вплив на фінансову стійкість українських банків надають макроекономічні чинники, які характеризують стан економіки держави. До них відносяться:

- величина ВВП;
- потенціал реального сектора економіки;
- рівень інфляції;
- стійкість національної валюти;
- профіцит / дефіцит державного бюджету;

– інвестиції в основний капітал промислових підприємств [36].

Соціально-демографічні фактори відіграють вагомую роль та проявляються в зміні клієнтського складу комерційних банків. Внутрішні чинники чинять вплив банку та взаємодію складових його елементів (підрозділів або конкретних співробітників) для досягнення поставлених цілей. За своїм змістом внутрішні фактори стійкості банку можна розділити на три групи: організаційно-управлінські, фінансово-економічні, технологічні.

До організаційно-управлінських факторів банку відносять організаційну структуру, систему цілей і стратегію, якість управління, утримання внутрішньої політики банку, якість внутрішньобанківських методичних документів, систему внутрішнього контролю, маркетингову політику, систему мотивації і навчання кадрів [34].

Фінансово-економічні чинники банку включають такі показники, як валюта балансу, доходи, витрати, прибуток, рентабельність, ліквідність [34]. У свою чергу, на перераховані показники впливають розмір кредитного портфеля банку, обсяг залучених вкладів, прибутковість активів, збалансованість активів і пасивів за строками та сумами.

Технологічні фактори можна охарактеризувати як сукупність наявних у розпорядженні банку технологій і технічних засобів, які дозволяють здійснювати банківські операції та інші необхідні процедури для нормального функціонування банку [17].

Необхідність і мета механізму управління фінансовою стійкістю банків зумовлена проблемою практичного забезпечення фінансової стійкості банків як на макро-, так і на мікроекономічному рівні для їх належного функціонування та стабільного розвитку, з одного боку, а також, щоб створити базові передумови до виконання банками своїх функцій, реалізації ролі в економіці з іншої, що позначається на надійності банківської системи в цілому, на економічному розвитку країни та швидкості ринкових перетворень у процесі суспільного відтворення [22, с. 30].

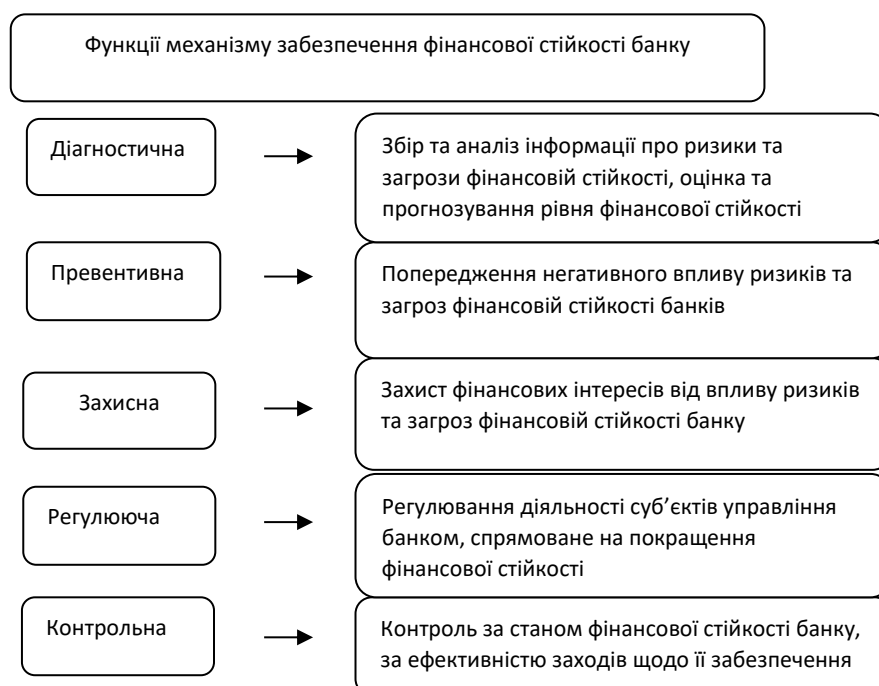

Рис.1.2. Функції механізму забезпечення фінансової стійкості банку [13].

Призначення механізму забезпечення фінансової стійкості банку розкривається в його функціях. Виділено функції механізму забезпечення фінансової стійкості банку, а саме: діагностичну, превентивну, регулюючу, захисну та контрольну функції механізму зміст яких розкрито на рис 1.2.

Рис.1.3. Складові механізму забезпечення фінансової стійкості банку [13].

Як видно з рис. 1.2, функції механізму забезпечення фінансової стійкості впливають на сутність визначення самого поняття механізм (це сукупність взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних і контрольних заходів фінансового характеру, які повинні оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень і нівелювати вплив ризиків внутрішнього й зовнішнього середовищ) [44, с.155].

Отже, функціонування механізму забезпечення фінансової стійкості банку можливе лише у разі системної взаємодії його елементів, тож застосування системного підходу надає змогу більш повно розкрити його сутність та структуру. Таким чином, в структурі механізму забезпечення фінансової стійкості банку виділяють [25]: методи, інструменти та важелі (рис. 1.3).

Як видно з рис. 1.3, складовими механізму забезпечення фінансової стійкості банку є методи, інструменти та важелі, використання яких надасть змогу забезпечити фінансову стійкість банку в цілому, банківських регіональних систем, окремого банку. Аналіз основних складових, що визначають механізм забезпечення фінансової стійкості банку, дає можливість встановити причинно-наслідкові зв'язки між різними аспектами функціонування банку.

Важливою умовою ефективного функціонування механізму управління фінансовою стійкістю банків є дотримання комплексу принципів, а саме:

- принцип єдності дій і засобів досягнення мети суб'єктами управління даного механізму;
- принцип комплексності процесу управління фінансовою стійкістю, який охоплює перераховані етапи [16];
- принцип єдності тактики і стратегії у процесі управління фінансовою стійкістю для забезпечення його безперервності;
- принцип взаємозв'язку і взаємообумовленості елементів механізму управління фінансовою стійкістю комерційних банків, який полягає у тому, що функціонування окремого елементу зумовлює особливості дії іншого, а

взаємний вплив та цілеспрямованість усієї сукупності елементів забезпечує результативність процесу управління фінансовою стійкістю;

– принцип гнучкості механізму та процесу управління фінансовою стійкістю банку, що дає змогу адаптуватися до можливих змін на фінансовому ринку [17].

Процес управління передбачає застосування певних методів, основними з яких є:

1. Планування – передбачає необхідність постановки цілей, визначення тактики і стратегії досягнення основної мети (забезпечення фінансової стійкості банку) [15].

2. Аналіз основних елементів, що визначають стійкий фінансовий стан комерційного банку. Саме за допомогою аналізу можна швидко розрахувати, як змінюються фінансові показники, що визначають рівень фінансової стійкості та відповідно до цього прийняти обґрунтоване управлінське рішення, спрямоване на її забезпечення.

3. Оцінку та регулювання фінансової стійкості комерційних банків здійснюють за допомогою комплексу прийомів та методик. Слід підкреслити, що можна виділити напрямки оцінки фінансової стійкості комерційних банків та регулювання нею: по-перше, пряме (зовнішнє) регулювання й обов'язкова оцінка; по-друге, саморегулювання (внутрішнє регулювання) та самостійна (ініціативна) оцінка [18].

Зовнішнє регулювання – це регулювання банківської діяльності за допомогою інструментів прямого та опосередкованого впливу з метою забезпечення стійкого фінансового стану комерційних банків [23].

4. Контроль полягає у перевірці відповідності отриманих результатів запланованим показникам, оптимальні значення яких сприяють підвищенню рівня фінансової стійкості банку. Для належного контролю за рівнем фінансової стійкості банків та ефективного управління останньою слід дотримуватися проходження всіх стадій контролю (попередній, поточний, наступний), із боку як органів нагляду, так, і комерційних банків [15].

Отже, управління фінансовою стійкістю комерційних банків має велике значення для злагодженої роботи банку та його фінансової діяльності.

1.3. Методи проведення оцінки фінансового стану комерційного банку

Оцінювання та аналіз фінансової стійкості банку являє собою комплекс заходів, що охоплює безперервне спостереження за основними показниками його діяльності. Варто звернути увагу на види аналізу фінансової стійкості банку:

- попередній аналіз – проводиться на початку звітного періоду і спрямований на визначення перспектив функціонування банку, розробки прогнозів кон'юнктури ринку банківських продуктів та послуг, лімітів, нормативів тощо;
- поточний аналіз – застосовується безпосередньо під час діяльності банку для подальшого прийняття оперативних управлінських рішень;
- підсумковий аналіз – спрямований на підведення підсумків стосовно діяльності банку за певний період з метою оцінки результатів діяльності, виявлення втрат, пошук резервів щодо покращення фінансового стану банківської установи [22, с.30].

Порівняльний аналіз ґрунтується на наступних способах порівняння:

- планових та фактичних показників, які прямо чи опосередковано характеризують діяльність банку для оцінки виконання плану;
- фактичних показників з нормативними значеннями для поточного аналізу дотримання банком вимог регулюючих органів;
- фактичних показників з динамікою аналогічних показників за минулий період з метою визначення тенденцій розвитку банку;
- фактичних показників із середніми показниками по групі чи банківській системі в цілому.

Порівняльний аналіз фінансової стійкості банку доцільно згрупувати за наступними видами:

- горизонтальний, що використовується з метою визначення відхилення фактичних значень показників від базових;
- вертикальний, за яким досліджується структура об'єкта дослідження. Даний вид аналізу має тісний зв'язок з факторним аналізом, адже визначається ступінь впливу структурних елементів на загальний рівень показника через порівняння його до і після дії окремих факторів та тенденцій;
- трендовий – визначається значення відносних показників динаміки, зокрема темп росту та темп приросту об'єкту дослідження за ряд років;
- факторний аналіз – використовується з метою комплексного аналізу діяльності банку, пошуку та класифікації факторів, які впливають на неї, дослідження ступеня цього впливу.

При здійсненні оцінки фінансової стійкості банківських установ важливе значення має стрес-тестування, яке передбачає аналіз фінансової стійкості банківської системи в умовах негативного впливу певних факторів: зниження ліквідності, зростання валютних курсів та інших.

Стрес-тестування дає можливість побачити стійкість банківської системи до впливу негативних змін.

Показники, що характеризують ділову активність банків, дають можливість визначити стан та ефективність використання банківською установою економічного потенціалу – прихованих та наявних можливостей, та обсяг взятих на себе ризиків господарювання.

Коефіцієнтний аналіз дає можливість оперативно визначити відхилення в діяльності банківської установи та забезпечує комплексність та повноту аналізу. Сукупність найголовніших показників оцінки фінансової стійкості банку можна умовно поділити на 4 групи, а саме: показники капітальної стійкості банку, показники ділової активності банку, показники ліквідності

банку, показники ефективності діяльності банку. Перша група індикаторів характеризує достатність капіталу банківської установи з метою покриття своїх ризиків, аналіз структури капіталу, що визначає якісний склад капіталу банку (рис 1.6).

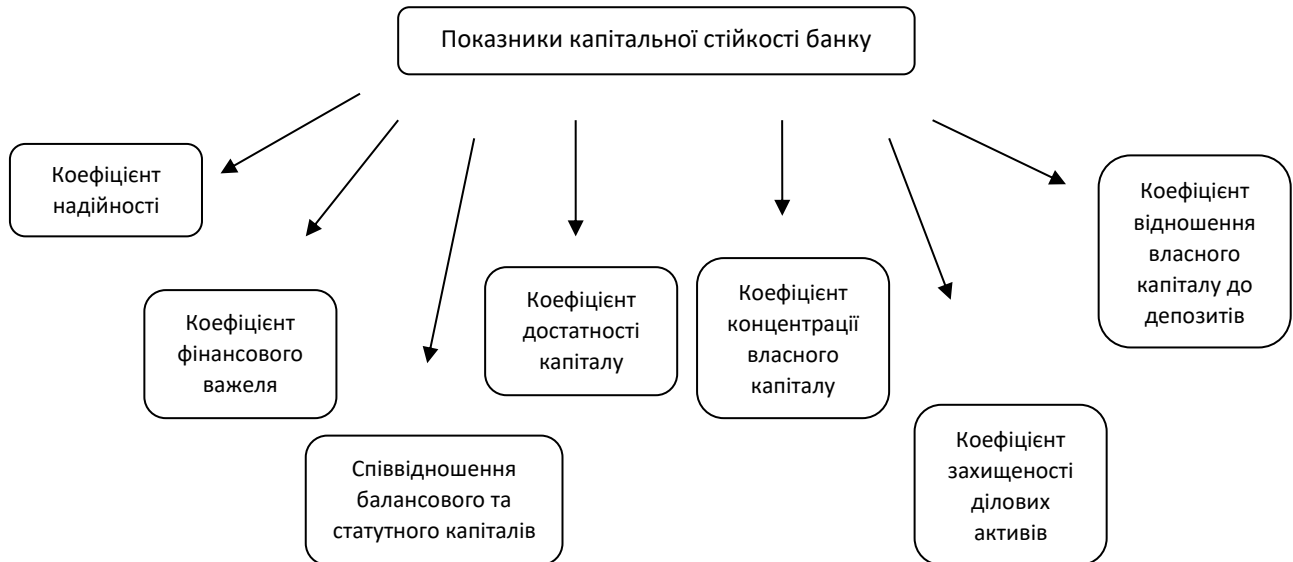

Рисунок 1.6. Показники капітальної стійкості банку

Внаслідок проаналізованого комплексу методичної літератури стосовно аналізу банківської ділової активності, визначено систему коефіцієнтів, які, прямо чи опосередковано, характеризують рівень використання активів та пасивів (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Коефіцієнти, що характеризують ділову активність банків

Рівень аналізу	Коефіцієнти
1. Активи	• Коефіцієнт рівня дохідних активів; • Коефіцієнт кредитної активності; • Коефіцієнт загальної інвестиційної активності; • Коефіцієнт проблемних кредитів.
2. Пасиви	• Коефіцієнт активності залучення позичених та залучених коштів; • Коефіцієнт активності залучення строкових коштів; • Коефіцієнт активності залучення міжбанківських коштів; • Коефіцієнт активності використання залучених коштів у дохідні активи; • Коефіцієнт активності використання залучених коштів в кредитних портфелях.

Джерело: складено автором на основі [19]

Основою фінансової стійкості банківських установ та їх платоспроможності є показники ліквідності. У банківській практиці існує велика кількість методик обчислення показників ліквідності. Вибір коефіцієнтів для здійснення аналізу ліквідності банків залежить від особливостей середовища, в якому вони функціонують, видів банківських операцій та специфіки їх здійснення [15].

Більшість науковців та аналітиків вважають показники ліквідності найважливішими для діяльності банків. Виділяють два підходи стосовно вимірювання ліквідності:

- ліквідність балансу – визначається на основі фінансових коефіцієнтів, які розраховуються за балансами та відображають ліквідний стан банків;
- ліквідність банку – розраховується на основі визначення потенційної потреби банківської установи в ліквідних коштах для виконання своїх зобов'язань.

Необхідно виділити наступні показники для аналізу ліквідності банків :

- коефіцієнт загальної ліквідності;
- коефіцієнт миттєвої ліквідності;
- показник відношення високоліквідних до робочих активів;
- показник ресурсної ліквідності зобов'язань;
- коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань;
- показник ліквідного співвідношення залучених депозитів та виданих кредитів – розраховується з метою визначення незбалансованої ліквідності.

Показники ефективності управління варто згрупувати на два блоки: показники рентабельності за доходом та коефіцієнти рентабельності за прибутком.

Таким чином, результати проведеного аналізу прибутковості та дохідності дадуть можливість встановити чинники, що негативно впливають на рівень фінансової стійкості банків.

Висновки до розділу 1

Отже, стосовно проведеного дослідження теоретичних основ сутності фінансового стану та факторів впливу на фінансову стійкість банку можна зробити такі висновки.

Поняття «фінансова стійкість» являє собою характеристику стану рівноваги об'єкта чи системи, яка відображає можливість зберігати функціональний стан та властивості незмінними, незважаючи на вплив внутрішніх чи зовнішніх факторів та ризики, які можуть виникнути в процесі їх функціонування.

Управління фінансовою стійкістю банку реалізується на оперативному, тактичному та стратегічному рівнях та ґрунтується на існуючій організаційній структурі забезпечення. Процес управління фінансовою стійкістю банку передбачає залучення вищого органу управління, спостережного, виконавчого та контролюючого органів, функціональних підрозділів, що включають в себе КУАП, кредитний комітет, фронт-офіс, бек-офіс, казначейство та підрозділ з ризик-менеджменту.

Механізм управління фінансовою стійкістю банку являє собою комплекс інструментів та методів, які спрямовуються банком на підвищення рівня його стійкості.

Підводячи підсумки стосовно оцінки фінансової стійкості банку, слід зауважити, що вона являє собою комплекс заходів, який охоплює неперервне спостереження за основними показниками діяльності банку з використанням комплексу інструментів, таких як горизонтальний, вертикальний, порівняльний, коефіцієнтний аналіз; стрес-тестування, математичні методи й моделі, факторний аналіз тощо. Одним з найважливіших та ефективних інструментів оцінки фінансової стійкості банку є коефіцієнтний аналіз або метод індикаторів, що дає можливість оперативно визначити відхилення в діяльності банку та забезпечує комплексність і повноту аналізу.

РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ (НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ТА АТ «ОЩАДБАНК»)

2.1. Загальна характеристика діяльності банків

Публічне акціонерне товариство Комерційний банк Приват Банк (далі – «Банк») спочатку був зареєстрований як комерційний банк у формі товариства з обмеженою відповідальністю та потім реорганізований у закрите акціонерне товариство у 2000 році.

У 2009 році Банк змінив свою організаційно-правову форму на публічне акціонерне товариство, у якому відповідальність акціонерів обмежена кількістю акцій, що їм належать, відповідно до законодавства України [38].

Станом на 31 грудня 2019 та 2018 років, Уряд України є кінцевою контролюючою стороною Банку. Міністерство фінансів України стало єдиним акціонером Банку після націоналізації Банку у грудні 2016 року. Націоналізація Банку 18 грудня 2016 року Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) призначив тимчасового адміністратора для управління діяльністю ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» відповідно до рішення Національного банку щодо віднесення Банку до категорії неплатоспроможних. У той же день Уряд України прийняв рішення стати єдиним акціонером Банку через Міністерство фінансів [38].

Основна діяльність Банку включає комерційні банківські операції та обслуговування фізичних осіб в Україні. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (реєстраційне свідоцтво № 113 від 2 вересня 1999 р.), що діє відповідно до Закону № 2740-III «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» від 20 вересня 2001 року (зі змінами) [38].

2018 рік відзначився зростанням економіки України, реальний ВВП зріс за рік на 3,3% – найвищий показник за останні сім років. Серед основних

факторів, що вплинули на зростання, слід зазначити: а) розширення споживчого попиту завдяки значним темпам приросту реальних доходів населення (приріст реальної заробітної плати 12,5%), б) зростання роздрібної торгівлі (+14%, або в абсолютних цифрах +112 млрд грн. до 929 млрд грн. за 2018 рік), в) розвиток сектору пасажирського транспорту та сектору послуг, г) зростання сільськогосподарського виробництва завдяки рекордному врожаю зернових та олійних культур (70 млн. тон).

Споживча інфляція сповільнилася у 2018 році до 9,8% (з 13,7% у 2017 році) – найнижчого рівня за останні п'ять років, що в значній мірі обумовлено: а) жорсткою монетарною політикою НБУ (підвищення облікової ставки до 18%); б) зміцненням обмінного курсу гривні – на 6,7% для номінального ефективного обмінного курсу та 13,1% для реального ефективного обмінного курсу гривні протягом 2018 року, яке в значній мірі спричинене позитивним платіжним балансом України (2 877 млн. доларів США) під впливом: 1) високих цін на експортні товари на зовнішніх ринках; 2) значних обсягів грошових переказів (\$11 млрд.); 3) зовнішнього фінансування: МВФ, МФО, єврооблігацій [38].

Фінансовий результат банківського сектору досяг рекордного значення – прибуток платоспроможних банків склав 21,7 млрд грн, зокрема 10,8 млрд грн у 4-му кварталі. Операційні доходи зросли на 15% рік до року насамперед завдяки приросту процентного та комісійного доходів, а витрати збільшилися на 7%. Операційний прибуток до формування резервів зріс на 90%. Операційна ефективність була на рівні 52%.

Зростання облікової ставки НБУ (до 18% у 2018 році) призвело до підвищення ринкових відсоткових ставок за депозитами в 4-му кварталі: середня вартість 12-місячних вкладів фізичних осіб у гривні зросла на 0,6 в.п. до 15,7% річних, у доларах США – на 0,1 в.п. до 3,6% річних (за даними українського індексу ставок за депозитами фізичних осіб).

Організаційна структура управління ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» показана на рисунок 2.1. [38].

Органами управління банку є:

- Загальні збори акціонерів банку;
- Спостережна Рада банку;
- Правління банку.

Загальні збори акціонерів – вищий орган управління банку. Відповідно до принципів корпоративного управління банку, усі акціонери незалежно від кількості належних іменних акцій реалізують свої права на участь в управлінні банку шляхом голосування на Загальних зборах акціонерів. У Загальних зборах акціонерів Банку мають право брати участь усі акціонери, незалежно від кількості та виду акцій, власниками яких вони є.

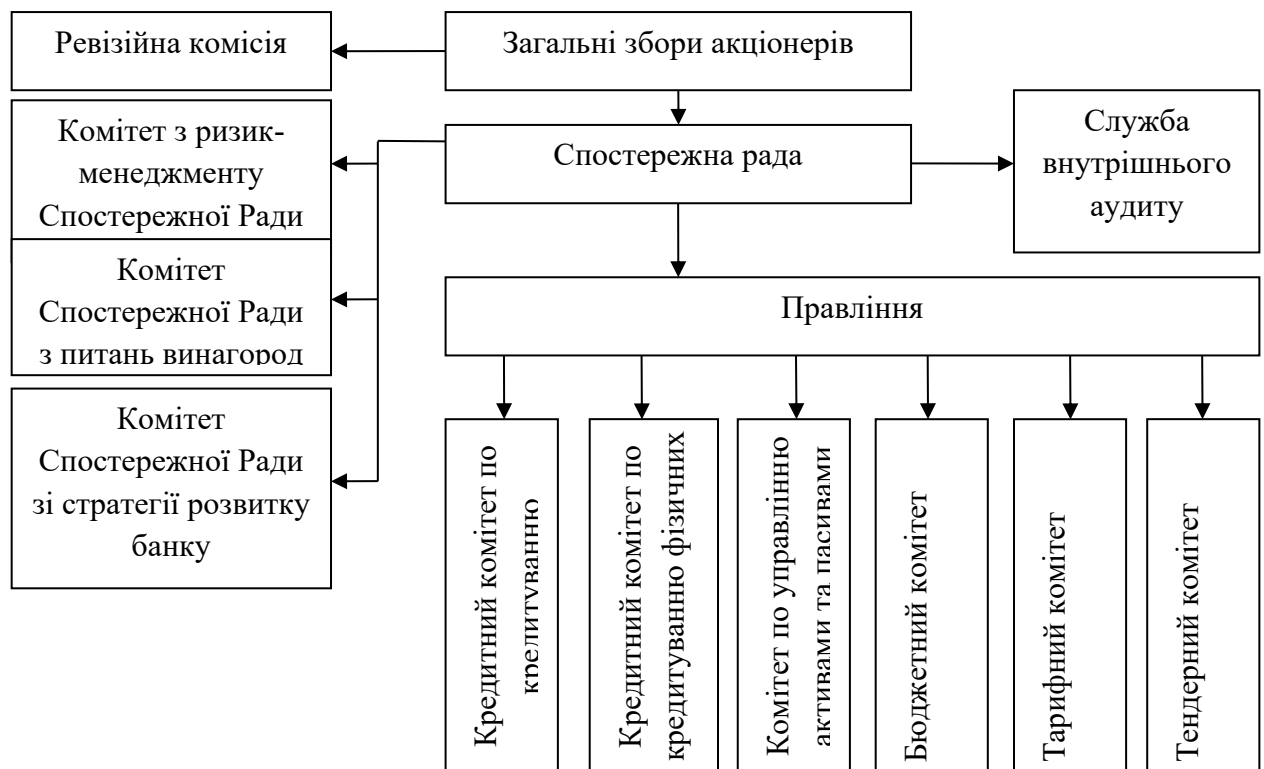

Рис 2.1. Організаційна структура управління АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
Джерело: складено автором на підставі [38]

Суттєвих сумнівів і невизначеності в здатності продовжувати діяльність протягом дванадцяти місяців, банк не має.

Спостережна Рада банку – орган управління банку, підзвітний Загальним зборам акціонерів, який представляв інтереси акціонерів у період між проведеним Загальним збором, здійснює контроль за діяльністю Правління та захист прав усіх акціонерів.

Спостережна Рада банку обирається Загальними зборами акціонерів банку з числа акціонерів або їх представників. Спостережна Рада є колегіальним органом. Основними завданнями Спостережної Ради банку є:

- розробка політики розвитку банку і контроль за її виконанням з метою збільшення прибутковості та конкурентоспроможності банку;
- забезпечення стабільного фінансово-економічного стану;
- захист прав акціонерів банку.

Отже, організаційно-економічна характеристика АТ КБ «ПРИВАТБАНК» заснована на корпоративних принципах та повністю відповідає сучасним міжнародним стандартам, зокрема Принципам корпоративного управління Організації і економічного співробітництва та розвитку, принципам Базельського комітету з банківського нагляду щодо удосконалення корпоративного управління в банківських установах та найкращим світовим практикам. При цьому менеджмент банку керується внутрішньобанківськими документами, що визначають основні напрямки корпоративного управління.

Розглянемо основні фінансові показники АТ КБ «ПРИВАТБАНК» (див. Дод. А-Б).

Таблиця 2.1

**Фінансові результати АТ КБ «ПРИВАТБАНК» 2016-2018рр.,
млн.грн.**

Показник	2016р.	2017р.	2018р.	Відхилення в динаміці 2016-2017, -+	Відхилення в динаміці 2018-2017 -+
Процентні доходи	31 358	24 485	30 754	-6 873	6 269
Процентні витрати	29 364	18 374	14 002	-10 990	-4 372
Чистий процентний дохід	1 994	6 111	16 752	4 117	10 641

Продовження Табл. 2.1

Комісійні доходи	10 365	13 211	19 590	2 846	6 379
Комісійні витрати	2 205	3 017	4 402	812	1 385
Прибуток/(збиток)	-176 238	-23 914	12 798	152 324	36 712

Джерело: складено автором на підставі [38]

Протягом 2018 року Банк значно підвищив рівень прибутковості операцій і забезпечив досягнення наступних показників. Завдяки зваженій процентній політиці в 2018 році Банк значно покращив процентну маржу, та досяг процентного спреда на рівні 2,3%, в той час, як в 2017 році Банк мав чистий процентний збиток та негативний процентний спред на рівні - 1,1%.

Збільшення кількості активних клієнтів (на 10%) та зростання обсягів транзакцій, як у відділеннях, так і в он-лайн каналах дозволили досягти збільшення чистого комісійного доходу на 49% порівняно з 2017 роком – до 15,2 млрд грн.

При цьому операційні витрати залишилися на контрольованому рівні (+14,7% до рівня 2017 року порівняно з річним рівнем інфляції 9,8% та приростом середньої номінальної заробітної плати в Україні 20,5%). Показник Витрати / Доходи за 2018 рік склав 45%, що є одним з кращих серед конкурентів. Банк завершив рік з прибутком 12 798 млн грн, що є максимумом в історії Банку та зумовило найбільший за останні п'ять років прибуток банківської системи України.

АТ «Ощадбанк» на сьогоднішній день є одним з найбільших фінансових інститутів української держави, що має широко розгалужену мережу установ. Це єдиний в Україні банк, що має закріплену законом державну гарантію повного збереження грошових коштів та інших цінностей громадян, довірених банку. Засновником АТ «Ощадбанк» являється Публічне акціонерне товариство (ПАТ) «Державний ощадний банк України», яке є державним банком. Засновником АТ «Ощадбанк» є держава в особі Кабміну України. Банк утворений відповідно до розпорядження президента України №106,

постанови Кабінету міністрів України №876 шляхом перетворення Державного спеціалізованого комерційного ощадного банку України [37].

Організаційно-правова форма відповідно до внесених змін до п. 4 Статуту АТ «Ощадбанк» – публічне акціонерне товариство (ПАТ). АТ «Ощадбанк» є державним банком, в якому 100% статутного капіталу належать державі. Структура банку, відповідно до затвердженого статуту, будується за принципом централізації з вертикальним підпорядкуванням. Схема організації структури управління АТ «Ощадбанк» наведена на рис.2.2.

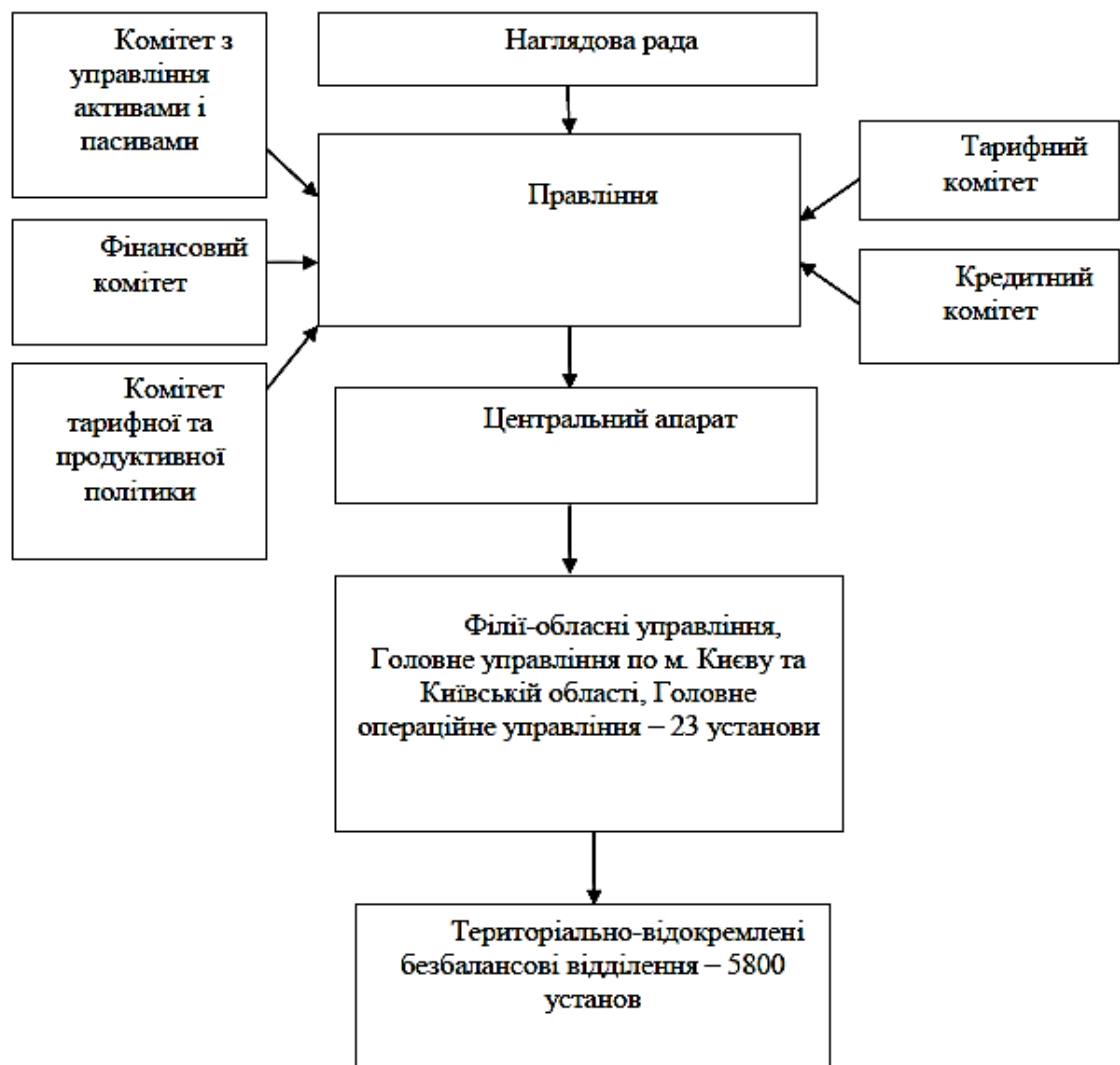

Рис.2.2. Організаційна структура АТ «Ощадбанк»
Джерело: складено автором на підставі [37]

Банк у своїй діяльності керується Конституцією України та законами України: «Про банки та банківську діяльність»[44], «Про Національний банк

України» [43], іншими законами України, нормативно-правовими актами НБУ та Статутом АТ «Ощадбанк» [37].

На підставі банківської ліцензії № 148, виданої Національним банком, АТ «Ощадбанк» має право здійснювати банківські операції, визначені законом України «Про банки та банківську діяльність» [36].

Відповідно до цих документів бухгалтерський облік та фінансова звітність у банку ґрунтується на таких принципах: принцип безперервності, обачності, послідовності, відповідності доходів та витрат, автономності, превалювання сутності над формою, повного висвітлення, історично (фактичної) собівартості та періодичності [36].

Система бухгалтерського обліку в установах АТ «Ощадбанку» ґрунтується на єдиних принципах, методах та процедурах, визначених Положенням про облікову політику банку, нормативно-правовими актами Національного банку та локальними нормативно-правовими актами банку. Зміна методів обліку здійснюється за умови внесення змін до законодавства України та нормативно-правових актів Національного банку, що зумовлюють зміни в обліку [37].

Місія банку – відтворення ідеї тривалого заощадження коштів населення на принципах справедливої дохідності та надзвичайної надійності. АТ «Ощадбанк» має на меті відновити довіру населення, як запоруку стабільності національної банківської системи, економічного зростання країни та підвищення добробуту громадян [37].

Стратегічна мета банку – залишаючись банком загальнонаціонального рівня, відтворити позиції стабільної, прозорої, конкурентоздатної фінансової установи, яка співпрацює як з системними державними підприємствам, так і на традиційному для банку сегменті бізнесу – роздрібному [37].

Розглянемо основні економічні показники банку та зробимо аналіз кредитного портфелю АТ «Ощадбанк» (див. Дод. В-Ж).

Таблиця 2.2

Фінансові результати АТ «Ощадбанк» 2016-2018рр., млн. грн.

Показник	2016р.	2017р.	2018р.	Відхилення в динаміці 2016-2017, -+	Відхилення в динаміці 2018-2017 -+
Процентні доходи	16 884	16 781	18 321	-103	1 541
Процентні витрати	13 799	14 248	14 215	449	-33
Чистий відсотковий дохід	3 085	2 533	4 106	-552	1 573
Комісійні доходи	2 907	3 957	5 205	1 050	1 248
Комісійні витрати	0, 787	1 305	1 771	1304,213	466
Прибуток/(збиток)	0, 589	0, 558	0, 162	-0,031	0,396

Джерело: Складено автором згідно [37]

З аналізу бачимо, що АТ «Ощадбанк» збільшив в 2018 році чистий відсотковий дохід на 1 573 млн. грн., але прибуток в 2018 році зменшився на 396 284 тис.грн.

Стійка динаміка зростання комісійного доходу Ощадбанку, а саме приріст в 1,3 рази в порівнянні з відповідним періодом минулого року, забезпечило збереження Ощадбанком лідируючої позиції на ринку за цим показником. Ощадбанк продемонстрував приріст коштів фізичних осіб на 5,5 млрд. грн. Темп приросту становить 6,3%, що в 2,3 рази перевищує значення аналогічного показника по банківській системі – 2,8% відповідно.

Станом на 2018 р. Ощадбанк також завершив перехід на МСФЗ 9. При цьому, Ощадбанк забезпечив на 2018 р. повне дотримання економічних нормативів, передбачених вимогами Національного банку України. Зокрема, адекватність капіталу становить 15,5%.

2.2. Оцінка фінансового стану діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «Ощадбанк» та їх порівняльний аналіз

Важливим та невід’ємним етапом фінансового моніторингу є оцінка фінансової стійкості банків, яка проводиться як зі сторони НБУ, так і зі сторони самих банків. Рівень фінансової стійкості кожного окремого банку впливає в подальшому на рівень стабільності банківської системи країни у цілому. Практичне оцінювання фінансової стійкості банків зручно і рекомендовано виконувати на основі їхньої фінансової звітності, яка є відкритою – публікується як на офіційних сайтах банків, так і на сайті НБУ.

Для оцінювання фінансової стійкості обрано банки АТ КБ «ПРИВАТБАНК», АТ «ОЩАДБАНК», [37, 38]. У процесі оцінювання фінансової стійкості банків проаналізуємо структуру їхнього балансу (активів, зобов’язань, власного капіталу), доходів та витрат.

Першим етапом аналізування фінансової стійкості банків є аналізування їхніх активів. Активи банку – ресурси банку та кошти, що класифікуються за напрямками розміщення та використання з метою одержання прибутку [29].

Аналіз активів банків дозволить виявити їхню структуру та динаміку, ідентифікувати чинники, що зумовили такі зміни та поточний стан. Інформацію про обсяги активів банків наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Обсяги активів банків станом на 01.01.2019 р. (млн. грн.)

Банк	АТ КБ «ПРИВАТ БАНК»	АТ «ОЩАДБА НК»	Порівняльні зміни +/-	Порівн яльні зміни %
1	2	3	4	5
Грошові кошти та їх еквіваленти	27 360	11 677	-15 682	0,43
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	85 584	41 699	-43 884	0,49
Кошти в інших банках	5 404	14 726	9 322	2,73

Продовження Табл. 2.3

Кредити та заборгованість клієнтів	52 480	61 966	9 486	1,18
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	68 967	56 640	-12 327	0,82
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	14 842	11 494	-3 347	0,77
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	0, 147	0, 025	-0, 122	0,17
Інвестиційна нерухомість	3 425	0, 797	-2 628	0,23
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	0, 184	0, 277	0,093	1,51
Відстрочений податковий актив	0, 018	0,025	0,07	1,42
Основні засоби та нематеріальні активи	3 641	8 293	4 651	2,28
Інші фінансові активи	9 968	0,945	-9 022	0,09
Інші активи	4 443	3 033	-1 410	0,68
Чисті активи, усього	274 733	211 601	-63 131	0,77
Усього резервів	-243 919	-80 856	163 062	0,33
Загальні активи, усього	518 651	292 457	-226 194	0,56

Джерело: сформовано автором на основі даних офіційного сайту НБУ [36]

Отже, за даними НБУ найбільшим за обсягом активів є АТ КБ «ПРИВАТБАНК». Саме АТ КБ «ПРИВАТБАНК» активно здійснює інвестиційну діяльність, сума грошових коштів та їх еквівалентів на його рахунках є більшою ніж в АТ «ОЩАДБАНК».

АТ «ОЩАДБАНК» значно відстає від АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за сумою загальний активів. Але що стосується коштів в інших банках то АТ «ОЩАДБАНК» має найбільшу суму в порівнянні з АТ КБ «ПРИВАТБАНК».

Аналізування структури зобов'язань банків показує кількісну та якісну оцінку їхніх строкових та поточних зобов'язань. Інформацію про обсяги зобов'язань вибірки банків наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Обсяги зобов'язань банків станом на 01.01.2019 р. (млн. грн.)

Банк	АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	АТ «ОЩАДБАН К»	Порівняль ні зміни +- К»	Порівняль ні зміни %
Кошти отримані від НБУ	9 808	0	-9 808	0
Кошти банків	0,075	0,054	-0,020	0,72
Кошти клієнтів	224 651	150 745	-73 905	0,67
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	42 140	35 989	-6 151	0,85
у тому числі кошти на вимогу	30 441	22 011	-8 429	0,72
у тому числі кошти фізичних осіб	177 929	95 247	-82 681	0,53
у тому числі кошти на вимогу	63 933	21 899	-42 034	0,34
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	0	0,002	0,002	0
Боргові цінні папери, емітовані банком	0,002	0	-0,002	0
Інші залучені кошти	0,034	35 012	0, 840	1,02
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	3	3	0
Відстрочені податкові зобов'язання	0, 108	0, 559	0, 450	5
Резерви за зобов'язаннями	2 638	0, 385	-2 253	0,14
Інші фінансові зобов'язання	5 585	1 413	-4 172	0,25
Інші зобов'язання	1 422	0, 501	-0, 921	0,35
Субординований борг	0, 236	2 933	2 697	12,3
Усього зобов'язань	0, 245	198 236	-46 633	0,8

Джерело: сформовано автором на основі даних офіційного сайту НБУ [36]

Як і за обсягами активів, за зобов'язаннями АТ КБ «ПРИВАТБАНК» попереду, кошти клієнтів на рахунках якого є значно вищими, аніж в АТ «ОЩАДБАНК». Проте співпрацю з банками розвиває АТ «ОЩАДБАНК». Коштами від НБУ користується АТ КБ «ПРИВАТБАНК» більше ніж АТ «ОЩАДБАНК».

Не менш важливим є аналізування структури власного капіталу банків у розрізі його складових. Так статутний капітал банку повинен складати основну частку у структурі власного капіталу банку. Інформацію про обсяги власного капіталу банків наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Обсяги власного капіталу банків станом на 01.01.2019 р. (млн. грн.)

Банки	АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	АТ «ОЩАДБАНК»	Порівняльні зміни +/-	Порівняльні зміни %
1	2	3	4	5
Акціонерний капітал	206 060	49 725	-156 335	0,24
Резерв переоцінки будівель	687	1 822	1 135	2,65
Результат від операцій з акціонером	12 174	-	-12 174	0
Загальні резерви та інші фонди	2 811	216	-2 595	0,07
Непокритий збиток	-190 388	-33 220	-157 168	0,17
Всього власного капіталу	31 464	18 543	-12 921	0,58

Джерело: сформовано автором на основі даних офіційного сайту НБУ [36]

Як бачимо, обидва банки до капіталізувалися відповідно вимог НБУ. Статутний капітал обох банків відповідає вимогам і значно перевищує мінімальне значення. Банки сформували резервні фонди, які використовуються для покриття збитків у разі їхнього настання. Непокритий збиток наявний у структурі власного капіталу обох банків. Власний капітал банків є додатнім, що свідчить про необхідний рівень ефективності діяльності та якісне управління капіталом цих банків.

Аналізування доходів та витрат дає змогу порівняти їх за обсягами та динамікою, оцінити ефективність діяльності банку та виявити резерви її підвищення. Аналізовані банки у звітному періоді були прибутковими, тобто їхня діяльність була ефективною. АТ КБ «ПРИВАТБАНК» тримає позиції за всіма показниками і доводить свій статус найбільшого і найпотужнішого банку в Україні.

Аналізування абсолютних показників не дає змоги зробити висновки про фінансову стійкість банків, тому необхідним є розрахунок відносних показників. Необхідно провести розрахунок відповідних відносних показників – стандартів капіталу, активів, ефективності, ліквідності, менеджменту, а також темпи приросту ключових показників діяльності банків.

За рахунок оцінки стандартів капіталу є можливість розрахувати достатність капіталу банку. Результати розрахунку стандартів капіталу банків та їхнє бальне оцінювання наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2. 6

Стандарти капіталу банків станом на 01.01.2019 р.

Банки	АТ КБ «ПРИВАТБАНК »	АТ «ОЩАДБАНК »
К1 – питома вага капіталу в пасивах, %	5,76	4,57
Оцінка	2	2
К2 – співвідношення між вкладами фізичних осіб і балансовим капіталом, %	1,12	3,37
Оцінка	1	3
К3 – відношення балансового капіталу до дохідних активів, %	21,88	10,27
Оцінка	1	2
К4 – відношення проблемних кредитів до балансового капіталу, %	87,76	43,44
Оцінка	3	3

Джерело: заповнено автором на підставі [37,38]

Критичною є оцінка у 3 бали, яку виявлено у АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» під час оцінювання відношення проблемних кредитів до балансового капіталу, а також під час оцінювання співвідношення між

вкладами фізичних осіб і балансовим капіталом для АТ «ОЩАДБАНК». Тобто ці два банки за стандартами капіталу мають певні недоліки в роботі і можуть відповідно мати проблеми з забезпеченням фінансової стійкості.

Аналіз стандартів активів, які відображають ступінь якості і ризиковості активів є наступною складовою аналізу. Результати розрахунку стандартів активів банків та їхнє бальне оцінювання наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Стандарти активів банків станом на 01.01.2019 р.

Банки	АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	АТ «ОЩАДБАНК»
A1 – відношення дохідних до сукупних активів, %	26,31	44,49
Оцінка	3	3
A2 – показник кредитного ризику, %	93,06	54,79
Оцінка	3	2
A3 – рівень проблемної заборгованості в кредитному портфелі, %	60,14	43,61
Оцінка	3	3
A4 – коефіцієнт відношення суми резервів активів до сукупних активів, %	47,03	27,65
Оцінка	3	3
A5 – коефіцієнт відношення дебіторської заборгованості до недохідних активів, %	0,05	0,17
Оцінка	1	1
A6 – коефіцієнт відношення залишкової вартості основних засобів та нематеріальних активів до чистих активів, %	1,33	3,92
Оцінка	1	1
A7 – коефіцієнт захисту від ризиків, %	234,76	64,10
Оцінка	1	1

Джерело: заповнено автором на підставі [37,38]

За стандартами активів критичні оцінки у 3 бали наявні в обох банків. Зокрема проблемним аспектом їхньої діяльності є рівень проблемної заборгованості в кредитному портфелі. Також обом банкам необхідно приділити увагу управлінню активами та збільшенню частки дохідних активів у їхній структурі, а також формуванню резервів. Управлінню кредитним ризиком більш детальну вагу доцільно зосередити АТ КБ «ПРИВАТБАНК».

Саме виявлені проблемні аспекти управління активами аналізованих банків можуть стати причиною втрати фінансової стійкості.

Стандарти менеджменту відображають якість управління банком та дають змогу оцінити політику управління банком. Результати розрахунку стандарти менеджменту банків та їхнє бальне оцінювання наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Стандарти менеджменту банків станом на 01.01.2019 р.

Банки	АТ КБ «ПРИВАТБАН К»	АТ «ОЩАДБАНК»
M1 – коефіцієнт використання зобов'язань, %	21,43	31,26
Оцінка	3	3
M2 – питома вага вкладів у зобов'язаннях, %	91,74	76,04
Оцінка	3	3
M3 – відношення вкладів громадян до дохідних активів, %	164,66	115,85
Оцінка	3	3
M4 – коефіцієнт залежності від міжбанківського ринку, %	0,31	5,07
Оцінка	1	1
M5 – коефіцієнт дієздатності банку, %	67,17	97,90
Оцінка	3	3
M6 – відношення адміністративних витрат до сукупних витрат, %	53,05	83,55
Оцінка	3	3
M7 – мультиплікативний ефект капіталу, %	53,05	83,55
Оцінка	3	3

Джерело: заповнено автором на підставі [37,38]

Аналізовані банки мають проблеми з менеджментом, що зумовлює неефективне управління банком загалом. Тому керівництву АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК», а також їхнім клієнтам необхідно особливу увагу приділяти змінам в керівництві банків та результатам заходів, що впроваджуються, адже це може порушити фінансову стійкість банків.

Стандарти ефективності, в свою чергу, дають змогу оцінити прибутковість банку з точки зору її достатності для майбутнього розвитку банку. Результати розрахунку стандартів ефективності банків та їхнє бальне оцінювання наведено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Стандарти ефективності банків станом на 01.01.2019 р.

Банки	АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	АТ «ОЩАДБАНК»
Е1 – прибутковість активів, %	3,29	0,05
Оцінка	1	3
Е2 – прибутковість капіталу, %	4,38	0,23
Оцінка	3	3
Е3 – чиста процентна маржа, %	5,43	1,87
Оцінка	3	3
Е4 – середня процентна ставка за вкладами фіз. осіб, %	8,16	1,01
Оцінка	3	1
Е5 – вартість зобов'язань, %	5,25	6,54
Оцінка	2	2

Джерело: заповнено автором на підставі [37,38]

Як і при попередніх розрахунках, аналізовані банки є проблемними за стандартами ефективності.

Стандарти ліквідності дають змогу оцінити своєчасне виконання банками грошових виплат за зобов'язаннями та готовність задовольнити потреби в кредитах без втрат. Результати розрахунку стандартів ліквідності банків та їхнє бальне оцінювання наведено в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Стандарти ліквідності банків станом на 01.01.2019 р.

Банки	АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	АТ «ОЩАДБАНК»
Л1 – коефіцієнт миттєвої ліквідності, %	27,16	26,59
Оцінка	2	2
Л2 – відношення ліквідних активів до вкладів громадян, %	14,40	12,26
Оцінка	3	3
Л3 – співвідношення високоліквідних активів до сукупних зобов'язань, %	10,47	5,89
Оцінка	3	3

Джерело: розраховано автором [37,38].

Проблеми з ліквідністю виявлено у АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК». Тому задля забезпечення достатнього рівня фінансової

стійкості банках необхідно детальну увагу приділити питанням управління ліквідністю.

Однією з важливих складових оцінювання фінансової стійкості банку є оцінювання темпів приросту ключових показників, що здійснюється з метою визначення, в якому напрямі розвивається банк – спад чи зростання, виявлення рівня розвитку банківської діяльності в майбутньому.

Таблиця 2.11

**Темпи приросту ключових показників АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та
АТ «ОЩАДБАНК» за 2017-2018 рр.**

Банки	АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	АТ «ОЩАДБАНК»
T1 – річні темпи зростання активів, %	112,91	34,05
Оцінка	1	1
T2 – річні темпи зростання зобов'язань, %	6,01	4,01
Оцінка	3	3
T3 – річні темпи зростання балансового капіталу, %	138,78	22,08
Оцінка	1	2

Джерело: розраховано автором [37.38]

АТ КБ «ПРИВАТБАНК», АТ «ОЩАДБАНК» необхідно приділити увагу темпам приросту зобов'язань, що на даний момент зумовлює негативний вплив на фінансову стійкість цих банків.

Згідно виставлених сумарних оцінок за усіма аналізованими показниками, визначено рейтинг банків за балами від 1 до 4 та характеристика фінансової стійкості банків (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Рейтинг банків за станом на 01.01.2019 р.

Банки	Сумарна оцінка за усіма показниками	Рейтинг	Характеристика фінансової стійкості банку
АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	66	3	Має суттєві недоліки в роботі, які можуть призвести до значних проблем, пов'язаних з платоспроможністю і ліквідністю. Ризики підвищені.

Продовження Табл.2.13

АТ «ОЩАДБАНК»	69	4	Платоспроможність під загрозою. Ризики для вкладників високі.
---------------	----	---	---

Джерело: розраховано автором [37,38]

Державні банки України – АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» – знаходяться відповідно на 3 та 4 рейтинговому місцях. Це означає, що їхня фінансова стійкість знаходиться під загрозою, вони мають суттєві недоліки у роботі та ризики для вкладників у цих банках є досить високими.

2.3. Фактори та ризики впливу на фінансовий стан АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК»

Функціонування будь-якої системи, зокрема банківської, спрямоване на підвищення ефективності її діяльності та забезпечення сталого розвитку. Низький рівень ефективності діяльності банків свідчить про обмежені можливості їх розвитку, невисоку конкурентну спроможність, підвищену чутливість до ринкових ризиків, неефективне управління активами й пасивами, і в разі наявності тенденцій до погіршення може призвести до серйозних проблем у діяльності банків, а несвоєчасне вжиття необхідних заходів – до банкрутства.

Отже, діяльність банків завжди повинна характеризуватися достатнім рівнем ефективності, який складно забезпечувати в умовах високої конкуренції, особливо – коли дохідність банківських операцій падає, а впровадження нових банківських технологій і продуктів потребує дедалі більших витрат [47, с. 124].

Для кращого розуміння процесів, що відбуваються всередині АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК», а також процесів взаємодії банку з навколишнім середовищем доцільно використовувати системний підхід як

один з найбільш сучасних і поширених методів дослідження різних об'єктів.

Системний підхід - методологія дослідження об'єктів як систем. Відповідно до сутності системного підходу сучасний комерційний банк можна розглядати як систему. По-перше, банк є сукупністю складових його підсистем (внутрішня взаємодія), по-друге, банк - відкрита система, що має зв'язки з зовнішнім оточенням (зовнішня взаємодія) [29].

Розглядаючи АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» як відкриту соціально-економічну систему, можна стверджувати, що на фінансову стійкість впливають дві групи чинників: зовнішні і внутрішні.

Зовнішні фактори включають фактори макросередовища (міжнародні, політичні, економічні, правові, соціально-демографічні, екологічні, природно-кліматичні, науково-технічні, культурні фактори), а також фактори інфраструктури регіону, в якому функціонує банк [36].

Далі розкрито зміст найбільш значущих з них для АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК».

У складі міжнародних чинників, що впливають на фінансову стійкість АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» можна виділити наступні:

- виникнення світових фінансових криз;
- зміна ситуації на міжнародних фінансових ринках;
- дії транснаціональних банків;
- рівень світових цін на різні товари і ресурси;
- введення фінансових санкцій відносно банків.

Беручи до уваги посилення глобалізаційних процесів у фінансово-кредитній сфері, можна відзначити взаємозалежність національних фінансових ринків різних країн одна від одної.

Вплив політичних факторів можна розглядати на міжнародному, державному чи регіональному рівнях.

Негативний вплив на фінансову стійкість АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» можуть надати:

- повалення чинного політичного режиму;

- політичні мітинги;
- розколи в партіях;
- напруженість передвиборчої обстановки.

Перераховані фактори дестабілізують політичну обстановку і створюють управлінські труднощі, які призводять до неадекватного прогнозування та планування доходів і витрат банку.

Найбільший вплив на фінансову стійкість АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» роблять макроекономічні чинники, які характеризують стан економіки держави. До них відносяться:

- величина ВВП;
- потенціал реального сектора економіки;
- рівень інфляції;
- стійкість національної валюти;
- профіцит / дефіцит державного бюджету;
- інвестиції в основний капітал промислових підприємств [36].

В економічній стабільності держави полягає основа стійкості банків і банківської системи в цілому. якщо в економіці виникають труднощі, то це впливає на стійкість комерційних банків.

Вплив правових чинників полягає в оновленні законодавчої і нормативної бази діяльності комерційного банку. Провідну роль відіграють закони, кодекси та нормативні документи НБУ (інструкції, вказівки, положення).

На фінанси АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» істотний вплив чинять:

- зміни в цивільному та податковому законодавстві;
- зміна ключової ставки НБУ;
- зміна норми обов'язкового резервування;
- нововведення в правилах бухгалтерського обліку та звітності [29].

Найбільш значимий вплив на діяльність комерційних банків надає грошово-кредитна політика НБУ і її регулюють дії на банківському ринку.

Соціально-демографічні фактори проявляються в зміні клієнтського складу АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК», наприклад, збільшення громадян працездатного віку буде сприяти зростанню споживчого кредитування, а підвищення доходів громадян сприятиме зростанню залишків на банківських вкладах. Інтенсифікація міграційних процесів здатна впливати на розвиток міжбанківських розрахунків, інтернет-банкінгу.

Внутрішні чинники відбуваються всередині банку та включають в себе взаємодію складових його елементів (Підрозділів або конкретних співробітників) для досягнення поставлених цілей. За своїм змістом внутрішні фактори стійкості банку можна розділити на три групи: організаційно-управлінські, фінансово-економічні, технологічні.

Розглянемо кожен групу чинників.

До організаційно-управлінських факторів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» відносять організаційну структуру, систему цілей і стратегію, якість управління, утримання внутрішньої політики банку, якість внутрішньобанківських методичних документів, систему внутрішнього контролю, маркетингову політику, систему мотивації і навчання кадрів [34]. Адекватна система аналізу управлінської та бухгалтерської звітності дозволяє вчасно виявляти джерела і причини погіршення фінансового стану банку. Від своєчасності і якості аналітичних процедур залежить ефективність управлінських рішень щодо поліпшення фінансового стану банку в коротко-, середньо- і довгостроковій перспективі.

Фінансово-економічні чинники банку включають такі показники, як валюта балансу, доходи, витрати, прибуток, рентабельність, ліквідність [37, 38].

У свою чергу, на перераховані показники впливають розмір кредитного портфеля банку, обсяг залучених вкладів, прибутковість активів, збалансованість активів і пасивів за строками та сумами.

Дана група чинників безпосередньо впливає на фінансову стійкість банку і є результатом дії організаційно-управлінських факторів.

Технологічні фактори можна охарактеризувати як сукупність наявних у розпорядженні АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» технологій і технічних засобів, які дозволяють здійснювати банківські операції та інші необхідні процедури для нормального функціонування банку [29].

Також треба приділити увагу при порівнянні двох банків саме конкурентним перевагам між ними. Проведемо невеликий аналіз конкурентоспроможності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК». Врахуємо не тільки активи та чистий прибуток банків, але приділимо більш уваги саме попиту на їх послуги, і результатам банківського рейтингу «Надійності банків у 2020 році».

Розглянемо основні конкурентні переваги серед банків АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК».

Таблиця 2.14

**Аналіз конкурентних переваг (загальний аналіз) АТ КБ
«ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК»**

Оцінка конкурентної сили	АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	АТ «ОЩАДБАНК»
1. Якість послуг	8	6
2. Репутація	9	9
3. Технологічні (інноваційні) можливості	5	4
4. Збутова мережа послуг	9	6
5. Маркетинг	9	8
6. Фінансовий стан	9	8
7. Витрати порівняно з конкурентами	9	8
Незважена загальна оцінка	58	49

Джерело: складено автором на підставі [37,38]

На основі наведених аналізів можна сказати, що в цілому найбільш конкурентоспроможний АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ніж АТ «ОЩАДБАНК». АТ КБ «ПРИВАТБАНК» перевищує показники Ощадбанку за основними

показниками якості надання та різноманітності послуги, технологічних нововведень при обслуговування клієнтів. Також Приватбанк має більш задовільний фінансовий стан, а АТ «ОЩАДБАНК» постійно є залежним від підтримки НБУ та коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО).

Висновки до 2 – го розділу

Згідно проведеного аналізу було виявлено наступне:

1. АТ КБ «ПРИВАТБАНК» був дуже добре забезпечений ліквідністю, мав високий рівень зовнішньої підтримки від держави і з липня 2018 року забезпечував поступове зростання адекватності регулятивного капіталу банку та прискорив збільшення кредитування. Покращення прогнозу за довгостроковим кредитним рейтингом АТ КБ «ПРИВАТБАНК» відображає те, що за 12 місяців 2019 року ТОП-менеджменту Банку вдалось переломити ситуацію на краще, помітно послабити залежність Банку від його акціонера, та на практиці довести можливість стабільної безперебійної роботи націоналізованого банку. При цьому, Агентство допускає, що у 2019 році Банку може знадобитись докапіталізація, але вона може носити технічний характер, відповідна думка висловлення із урахуванням докапіталізації на 16 млрд. грн під яку НКЦПФР вже зареєструвала додаткову емісію акцій Банку у грудні 2018 року.

Згідно з отриманими даними з аналізу фінансової стійкості АТ КБ «ПРИВАТБАНК» необхідно розробити основні заходи щодо підвищення рівня фінансової стійкості досліджуваного банку.

2. АТ «ОЩАДБАНК» на сьогоднішній день є одним з найбільших фінансових інститутів української держави, що має широко розгалужену мережу установ.

Провівши аналіз фінансових показників Банку, можна охарактеризувати фінансовий стан АТ «ОЩАДБАНК» як добрий, про що свідчить поступове збільшення таких показників як капітал банку, збільшення кредитного

портфеля банку, розширення клієнтської бази. В звітному періоді банк продовжував обслуговувати в першу чергу населення, що забезпечувало йому провідну позицію на ринку роздрібних банківських послуг.

3. Провівши порівняльний аналіз фінансового стану та конкурентоспроможності даних банків між АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК», варто зазначити, що їхня фінансова стійкість знаходиться під загрозою, вони мають суттєві недоліки у роботі та ризики для вкладників у цих банках є досить високими.

Згідно рейтингової оцінки на 2020 рік АТ КБ «ПРИВАТБАНК» є досить надійним банком за рейтингом, він має більшу прибутковість, та кількості виданих кредитів і прийнятих депозитів. При цьому рейтингова оцінка оцінила його ненадійним в плані вкладів. Для юридичних осіб АТ КБ «ПРИВАТБАНК» є не таким привабливим як АТ «ОЩАДБАНК». АТ «ОЩАДБАНК» користується можна сказати «колишньою репутацією», тому він має певний рейтинг та попит серед юридичних осіб при розміщенні та використанні вкладів підприємств. Також розміщені депозити МТСБУ в АТ «ОЩАДБАНК» мають найбільшу частку серед всіх банків у рейтингу.

Банки є державними банками, тому отримують певну підтримку та посилений контроль з боку держави. Також для фінансового стану та привабливості банків для клієнтів цей фактор є вагомим.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ТА АТ «ОЩАДБАНК»)

3.1. Закордонний досвід у системі управління комерційним банком

Розглянемо зарубіжний досвід та можливість його застосування в Україні. Управління ліквідністю є передумовою довіри до банківської системи країни. Проблема ліквідності постає не лише на рівні одного банку, адже дефіцит ліквідності в одній банківській установі може відобразитися на усій системі загалом, тому практично в усіх країнах світу питанню управління ліквідністю приділяється велика увага як окремим комерційним банком, так і центральним банком країни.

У більшості країн світу не існує однакових показників оцінки ліквідності банку. Усі показники та методи управління ліквідністю змінюються від банку до банку. У закордонній практиці за ознакою ліквідності всі активи поділяються на:

- первинні резерви, до яких належать касова готівка і кошти на кореспондентському рахунку в центральному банку;
- вторинні резерви, до яких відносяться високоліквідні цінні папери, що призначені для продажу;
- цей вид активу доповнює первинний резерв у разі недостатчі його ліквідних засобів;
- позички та інші цінні папери, ліквідність яких нижча, ніж у попередніх двох видах активів.

Оптимальними для забезпечення стабільності, ліквідності і платоспроможності банку в різних країнах вважаються різні норми окремих видів активів. Така практика була розроблена для ефективного управління ліквідністю.

1) Сполучені Штати Америки:

- первинні резерви (стосовно депозитів) – не менше 5–10%;

- первинні і вторинні резерви (стосовно депозитів) – не менше 10–15%;
- позички (стосовно активів) – не більше 65%;

2) Японія:

- ліквідні активи (первинні і вторинні резерви) стосовно депозитів – 30%;

3) Франція:

- ліквідні активи (активи з терміном погашення в найближчі 30 днів) стосовно зобов'язань до запитання і терміном погашення в найближчі 30 днів – 100% [52, с. 27];

– співвідношення суми активів, розміщених строком на 3 місяці, і суми депозитів до повернення, строкових депозитів та інших ресурсів, залучених на 3 місяці, – не менше 60% [59, с.72].

Під час управління ліквідністю на основі дотримання визначеного співвідношення в активах і пасивах за кордоном використовується метод закріплення окремих пасивів залежно від їх строковості за визначеними статтями активів з огляду на їх ліквідність [29].

Упорядкована за допомогою інструкцій та літературних джерел система показників ліквідності деяких країн світу наведена в табл. 3.6.

Варто звернути увагу на те, що Центральний банк Франції не зобов'язує усі установи дотримуватись однакового коефіцієнта. Кожен банк у певному конкретному випадку може задовольнятися обчисленим коефіцієнтом, а лише в разі потреби впливати відповідним чином на інші установи [52].

У Сполучених Штатах Америки досвід оцінювання ліквідності комерційними банками є напрочуд цікавими. Центральний банк США не вимагає від комерційних банків чіткого дотримання встановлених законодавством нормативів ліквідності. Одним із завдань, що постає перед керівництвом самих банківських установ, є розробка та підтримка системи показників ліквідності.

Для підтримання ліквідності вагоме значення має розвиток міжбанківського ринку кредитів. Обсяг залучених позик, отриманих в інших

банках, зокрема кредитів, отриманих в центральному банку, поділяють на загальний обсяг залучених ресурсів. Під час розрахунку цього показника аналізують частоту, умови та причини запозичення, обсяг сплачених процентів. Тривале використання коштів, запозичених з міжбанківського ринку для покриття зобов'язань банку, свідчить про його ліквідну нестабільність. Усі вітчизняні комерційні банки повинні мати деякий нормативний документ, який би регулював виконання обов'язків щодо наявності в організації ліквідних активів та контролю за ризиком ліквідності.

Таблиця 3.1

Нормативи ліквідності банків, що застосовуються в окремих країнах світу

Країна	Показник	Розрахунок показника	Нормативне значення, %
1	2	3	4
Росія	Норматив миттєвої ліквідності	Співвідношення суми високоліквідних активів та суми зобов'язань по рахунках до запитання.	Щоденно ≥ 15
	Норматив поточної ліквідності	Співвідношення суми ліквідних активів та суми зобов'язань по рахунках до запитання і на термін до 30 днів.	Щомісячно ≥ 50
	Норматив довгострокової ліквідності	Співвідношення кредитних вимог банку з терміном погашення понад 365 днів та власного капіталу банку і зобов'язань банку з терміном до дати погашення понад 365 днів.	Щомісячно ≤ 120
Франція	Норматив ліквідності	Співвідношення активів, розміщених терміном до 3 місяців, та депозитів до запитання, строкових депозитів та інших коштів, залучених на 3місяці.	Щоквартально > 60

Продовження табл. 3.1

Великобританія	Норматив ліквідності	Співвідношення готівкових коштів, залишків на рахунку Ностро, депозитів до запитання і терміном на один день, цінних паперів та придатних до переобліку векселів та залучених коштів.	Щомісячно > 12,5
Німеччина	Норматив короткострокової ліквідності	Співвідношення короткострокових і середньострокових вкладень (до 4 років) та залучених ресурсів до 4 років і ощадних вкладів.	Щомісячно 100
	Норматив довгострокової ліквідності	Співвідношення довгострокових активів терміном розміщення понад 4 років та залучених коштів терміном понад 4 років.	Щомісячно 100
Японія	Норматив ліквідності	Співвідношення суми коштів на коррахунку в Центральному банку та в касі, державних цінних паперів і загальної суми залучених депозитів.	> 30

Джерело: складено автором на підставі [52];

Необхідно зазначити, що в практиці українських банків серед методів аналізу ліквідності геп-аналіз, тобто метод розривів між термінами погашення активів та пасивів, є одним із найголовніших [52].

Якщо ж порівнювати економічні нормативи ліквідності України та Росії, то можна сказати, що однаковим в розмірі граничного значення способом розрахунку є лише норматив миттєвої ліквідності. Він характеризує рівень захисту банку від ризику одночасної вимоги клієнтами своїх коштів та є одним з найважливіших показників у системі економічних нормативів ліквідності. Щодо нормативу поточної ліквідності, то тут різниця полягає лише в розмірі: в Росії допустимою нормою вважається 50%, в Україні – 40%; за способом розрахунку цей норматив є майже ідентичним у двох країнах. Інші ж вітчизняні нормативи не мають подібних собі серед російських за методикою

розрахунку. До української банківської практики щодо управління ліквідністю комерційних банків з використанням методу коефіцієнтів, беручи до уваги досвід економічно розвинутих країн, необхідно вести певні зміни, які передбачають заходи імплементації законодавства ЄС щодо посилення вимог до платоспроможності та ліквідності учасників фінансового сектору, а саме запровадження нових показників ліквідності (згідно з CRD IV (Capital requirements directive)/CRR (Capital requirements regulation (EU))).

1) LCR (Liquidity coverage ratio) – коефіцієнт покриття ліквідності:

$$= \frac{\text{високоякісні ліквідні активи (необтяжені)}}{(\text{відтоки за зобов'язаннями} - \text{надходження за працюючими активами})} \geq 100\% \quad (3.1)$$

До високоліквідних активів відносяться грошові кошти; резерви в центральних банках; цінні папери, емітентами яких є центральні банки та уряди, Банк міжнародних розрахунків, Міжнародний валютний фонд, Єврокомісія, міжнародні банки розвитку.

Чистий відтік коштів в найближчі 30 днів визначається як сумарний відтік грошових коштів за мінусом сумарного поступлення грошових коштів відповідно до стресових сценаріїв в рамках досліджуваного періоду.

Впровадження цього показника планується у 2020 році, що дасть змогу забезпечити надійний рівень ліквідності банків в короткостроковому періоді шляхом створення буфера високоліквідних ресурсів (утримання необтяжених ВЛА в обсязі, який не менше, ніж очікуваний чистий відтік коштів), які повинні забезпечити діяльність банку за умов стресу протягом одного місяця.

2) NSFR (Net stable funding ratio) – коефіцієнт чистого стабільного фінансування:

$$= \frac{\text{доступний обсяг стабільного фінансування (пасиви)}}{\text{доступний обсяг стабільного фінансування (активи)}} \geq 100\% \quad (3.2)$$

Необхідний обсяг стабільного фінансування розраховується як сума вартості наявних активів, помножених на встановлений коефіцієнт необхідного стабільного фінансування (RSF), який відповідає кожному виду активів, плюс обсяг позабалансових статей, помножених на відповідний коефіцієнт RSF. Більш ліквідні активи отримують більш низчий коефіцієнт, ніж менш ліквідні активи.

3) Щодо здійснення банками внутрішньої оцінки достатності рівня ліквідності використовується ILAAP (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process) – регламентація внутрішнього процесу оцінювання та управління ліквідністю і фондуванням (запровадження 2020 року).

На основі проведення дослідження систем коефіцієнтного аналізу, рейтингових систем, аналізу однорідних груп, систем комплексної оцінки банківського ризику показано, що різні національні системи оцінки мають певні спільні ознаки, а саме: фінансова звітність банку є основним інформаційним джерелом для проведення аналізу, більшість систем використовується для надійності та ризиків банків і для оцінки фінансової стійкості банку, абсолютні показники у них використовуються як вихідні, що характеризують масштаби банків, і деякі відносні показники, а саме такі, як: ліквідність, якість активів, прибутковість, достатність капіталу, управління та контроль, ринковий ризик, економічні та інші показники.

Недоліком вважається те, що вони забезпечують лише оцінку поточної фінансової стійкості банків на певну дату.

Мікро- та макропруденційний аналіз дозволяє прогнозувати тенденції розвитку банківських процесів внаслідок впливу різних потрясінь і поширення «ефекту зараження», що виникають на окремих фінансових ринках або макроекономічному рівні загалом, а також негативних подій в окремих банках [27].

Вважається, що мікро- і макропруденційний аналіз (які, до речі, є взаємопов'язаними, оскільки вищий ступінь стійкості окремого банку знижує

ризик виникнення системної банківської кризи), реалізується на підставі стрес-тестування та моніторингу банків.

На підставі використання методів економічної статистики, для проведення моніторингу фінансової стійкості банківського сектору, розраховуються індикатори фінансової стійкості (ІФС), вони поєднують агреговані дані діяльності банків та індикатори, які характеризують ринки, на яких вони здійснюють свою діяльність (рис. 3.2).

Міжнародний Валютний Фонд пропонує систему індикаторів, правила розрахунку яких визначаються керівництвом з компіляції індикаторів фінансової стійкості.

Індикатори оцінки фінансової стійкості банку	
1 рівень	Індикатор , що характеризує зовнішнє середовище функціонування банківської системи
	Індикатори 1 блоку: показники, що характеризують зв'язок банківської системи з макросистемою держави
	Індикатори 2 блоку: показники, що характеризують вплив монетарних інструментів на фінансову стійкість банківської системи
2 рівень	Індикатори, що характеризують внутрішній стан банківської системи

Рис. 3.2 Індикатори оцінки фінансової стійкості банківської системи

Джерело: складено автором на підставі [29]

Отже, як видно на рис. 3.2, Міжнародний Валютний фонд пропонує систему індикаторів, правила розрахунку яких визначаються Керівництвом з компіляції індикаторів фінансової стійкості. Ця система передбачає собою такі набори показників, як: базовий (12 показників) та рекомендований (13 показників) — кожний з цих показників містить п'ять груп показників, які є об'єднаними за змістом: якості активів, достатності капіталу, ліквідності та

чутливості до ринкового ризику, прибутковості та рентабельності. У перспективі, буде вилучено один рекомендований показник, а також доповнено чотирма новими показниками (3 базові та 1 рекомендований).

Розглянувши та оцінивши склад індикаторів фінансової стійкості банку, що використовуються у вітчизняній та міжнародній практиці (табл. 3.3), слід звернути увагу на їх непринципову розбіжність та необхідність наближення показників вітчизняної методики до складу показників, які запропоновані МВФ, тому що методика оцінки достатності капіталу в європейських країнах є більш вдосконаленою та розвиненою.

Таблиця 3.2

Порівняльний аналіз діючих наборів показників оцінки фінансової стійкості банку за методиками МВФ та НБУ

Група нормативів	Назва показника фінансової стійкості за міжнародною методикою МВФ	Назва нормативу за вітчизняною методикою НБУ	Показники фінансової стійкості
Нормативи капіталу	-	Мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1)	
	Співвідношення регулятивного капіталу до зважених за ризиком активів (БП)	Достатність (адекватність) регулятивного капіталу (Н2)	
	Співвідношення регулятивного капіталу першого рівня до зважених за ризиком активів (БП)	-	
	Співвідношення недіючих кредитів без урахування резервів до капіталу (БП)	-	

Продовження Табл.3.2

	Співвідношення капіталу до активів (РП)	Співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (НЗ)	
	-	Співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань (НЗ-1)	

Джерело: складено автором на підставі [36;37;38]

Українська банківська система потребує запровадженню законодавчо закріплених єдиних рекомендацій для банківських установ, завдяки яким було б оцінено діяльність банку та здійснення детального аналізу фінансової стійкості банку на основі якої є достатність капіталу банку.

3.2. Проблеми управління фінансової стійкістю сучасних банків

В умовах сучасної глобалізації економіки світова та національна банківські системи супроводжувалося кризовими явищами які спричиняють дисбаланс фінансового сектору будь-якої країни. Забезпечення стабільного функціонування банківської системи та збереження швидких темпів розвитку є першочерговим завданням для держави. Для банків притаманний високий ступінь залежності від тенденцій, які відбуваються у вітчизняному та світовому економічному просторі. Такі особливості діяльності обумовлюють наявність постійно діючих факторів кризи, тоді як причини, які викликають загострення протиріч, мають тимчасові рамки.

В цілому, криза визначається як загострення внутрішніх протиріч у банку (або банківській системі), що призводить до погіршення виконання важливих функцій банківськими установами, що загрожує їх стабільності та надійності. Виникнення кризових ситуацій в банківському секторі і в окремих банках обумовлені зовнішніми та внутрішніми факторами. Вони виникають як

у процесі управління функціонуванням банку, так і в процесі управління розвитком, де можливо виділити три основні етапи: докризове, або випереджаюче, антикризове управління, управління в умовах кризи та управління на етапі завершення кризи [36].

Наслідки сучасної фінансово-економічної кризи в Україні вплинули на появу таких фінансових загроз для банківської системи:

- недостатній рівень капіталізації банків;
- нестабільність депозитної бази;
- неможливість банків виконувати свої поточні зобов'язання;
- погіршення якості кредитного портфеля банківських установ.

Державне регулювання банківської системи та реалізація сучасних антикризових заходів впливу на різні зовнішні та внутрішні фактори стає базисом збалансованої фінансової системи в цілому. Доцільно розглянути роль банків у фінансовій системі та економіці України, що пояснюється специфікою банківської діяльності.

Не зважаючи на те, що банківська система віднесена до систем нижчого порядку в загальній економічній системі країни, саме вона є сполучною ланкою між всіма суб'єктами економіки. Вимоги до банківської системи можуть отримувати статус державної політики в сфері фінансової діяльності, а діяльність банків не можна розглядати у відриві від виробництва, обігу і споживання матеріальних благ, від політики, освіти, соціальних і етичних орієнтирів, якими керуються суспільство.

Саме тому пріоритетним завданням є державне регулювання та контроль за діяльністю банків для здійснення ними на належному рівні функцій, завдань та загалом підтримання надійного розвитку банків, задоволення потреб кредиторів, вкладників, клієнтів. Державне антикризове регулювання банківським сектором передбачає розробку комплексу заходів протидії негативному впливу потенційних загроз на процес забезпечення стійкості та стабільного функціонування банківської системи й кожного окремого банку. В цій ситуації набуває актуальності проблема виміру стійкості банківського

сектора, оскільки від адекватної оцінки наявного рівня залежить повнота, результативність і своєчасність прийняття державних рішень стосовно нейтралізації дії негативних чинників на стійкість банківського сектора.

Все активніше повинні використовуватися досягнення сучасних інформаційних технологій, що становлять основу модернізації банківської діяльності. Отримає додатковий імпульс процес консолідації в банківській сфері, що базується на економічних інтересах учасників ринку.

Причинами фінансової нестійкості банків зазвичай є:

- погана якість активів;
- великі операційні витрати, які не відповідають розміру бізнесу;
- приховані збитки, які знайшли відображення в звітності;
- конкуренція на ринку кредитів, а відповідно зниження процентної ставки в гонитві за клієнтами.

Всі вищевикладені причини є наслідком поганого управління, і саме тому керівники не бажають розпочати дії з оздоровлення фінансового стану організації самостійно, оскільки поточний стан справ часто викликано їхніми діями.

Для підвищення фінансової стійкості кредитні організації можуть проводити такі заходи:

- розробляти і впроваджувати внутрішню систему управління фінансовою стійкістю;
- проводити роботи з банківськими ризиками, слід звернути увагу на вимоги до позичальників, а також на поліпшення системи моніторингу за справжніми кредитними договорами;
- координація всіх відділень банку для підтримки фінансової стійкості банку.

Таким чином, виходячи з описаного вище можна зробити наступний висновок. фінансова стійкість є найважливішою характеристикою стабільності банківської системи в умовах ринкової економіки. Її забезпечення - одна з найбільш актуальних проблем діяльності кредитних організацій.

Основні проблеми та напрями поліпшення фінансової стійкості відділення АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» відображені на рис.3.3

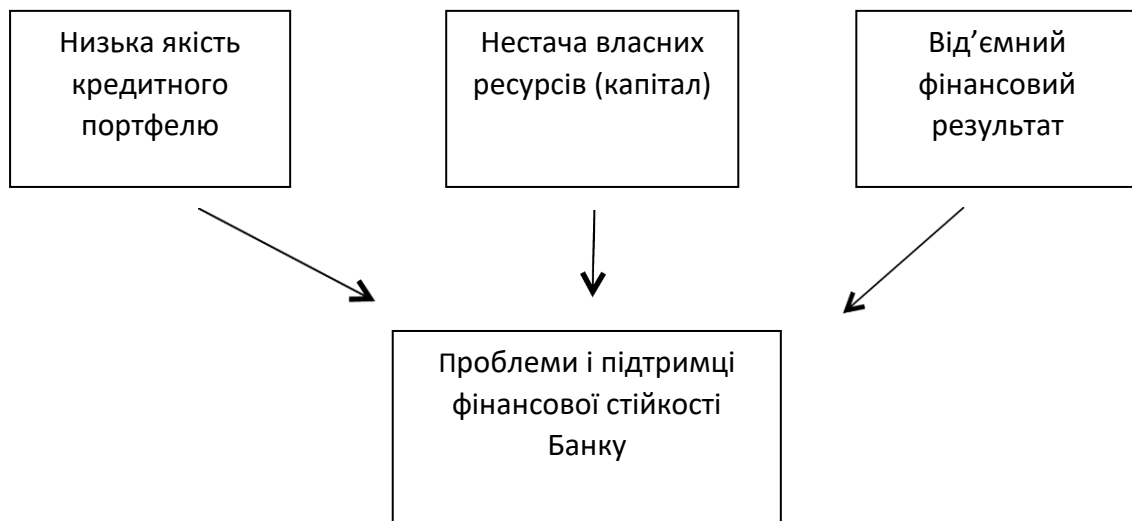

Рис.3.3. Проблеми в підтримці фінансової стійкості АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК»

Джерело: складено автором на підставі [37;38]

Для оптимального співвідношення залучених і власних коштів банку необхідно провести емісію цінних паперів. Це дозволить наростити власний капітал банку, що дасть можливість збільшення обсяг активних операцій, а також подальшого розширення діяльності банку. Приріст власного капіталу дозволить підвищити надійність банку.

Також, збільшити власний капітал можна за рахунок підвищення прибутковості банку шляхом зменшення витрат, а також збільшення числа дохідних інструментів. В рамках заходів по підвищенню стійкості АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» пропонується вдосконалення роздрібного кредитування: зниження процентної ставки в залежності від терміну кредиту.

3.3. Шляхи покращення фінансового стану АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК»

Аналіз проведений у другому розділі дав змогу виділити основні недоліки та переваги роботи АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК».

Розглядаючи напрями для підвищення рівня фінансової стійкості банків треба виділити один із можливих варіантів це диверсифікацію. Диверсифікація діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» буде служити одним із чинників забезпечення фінансової стійкості банку. Розглянемо її особливості та основні елементи для АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» (як для державних банків).

1) Високий рівень диверсифікації послуг за рахунок розвитку інноваційних продуктів.

2) Удосконалення оцінювання фінансової стійкості банків із врахуванням чинників ризику.

Практично у всіх великих фірмах і кредитних організаціях існують аналітичні відділи, які можуть надати інформацію про нові продукти і послуги, що з'являються на кредитному ринку практично щодня. АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» повинен максимально диверсифікувати свою діяльність, бути сприйнятливими до інновацій і самостійно генерувати ідеї в щодо нових продуктів і послуг, а також способів їх розміщення для того, щоб втриматися в швидко мінливому зовнішньому середовищі.

Професійне управління ризиком. Глобалізація, ІТ, фінансові інновації та сучасне управління портфелем за короткий термін зробили управління ризиком і оптимізаційний менеджмент витонченими: ризики розподіляються, оцінюються, з'єднуються в нові, більш ефективні комбінації і лімітуються. При цьому вони повинні бути зосереджені там, де їх можна оцінити, передати, підтримати, проконтролювати і визначити ступінь допустимості ризику.

Рациональне розміщення капіталу. Сучасні тенденції вимагають нових підходів до розміщення капіталу, жорстку оцінку ризиків, у тому числі і політичних, якщо це стосується окремих країн або регіонів [29]. Крім того, системна криза показала, наскільки своєчасне розміщення ресурсів може привести до досить серйозних фінансових наслідків не тільки для окремого банку, але і для банківської системи в цілому, причому в глобальному масштабі.

Необхідно підвищити роль самодисципліни, контролю, посилення покарання в принципових випадках і т.п.

По-п'яте, активізація діяльності інших фінансових інститутів.

Далі виділимо вимоги до роботи АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» в рамках забезпечення диверсифікації діяльності:

- орієнтована на вимоги ринку і індивідуалізована структуризація для різних областей діяльності з різними вимогами;
- операційне перевагу, контакт з клієнтом, лідерство в роботі з продуктом,
- розмір капіталу, перевага величини;
- «прозорість» витрат і прибутку по сегментах ринку, продуктах і клієнтах;
- швидкі і самостійні рішення, що не схильні до тиску конкурентів;
- здатність до інновацій, розвиток продуктового ряду;
- вміле прийняття ризику завдяки «Підприємницької культури вільного простору» для ідей, інновацій та дій при своєчасному і контрольованому обмеженні ризику;
- економічно виправдана, розумна і яка задовольняє вимоги клієнта стандартизація послуг;
- індивідуалізація при високій якості обслуговування;
- високий рівень кваліфікації персоналу і менеджменту (критична по суті, але конструктивна і колегіальна спільна робота в групах);

- раціональне розміщення капіталу;
- змістовна і ефективна інформація і комунікації в рамках і поза організації

Однак потреба в диверсифікації діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» може зіткнутися зі складною організаційною структурою самого банку, що може не відповідає принципам клієнто орієнтованих технологій. Розглянемо деякі основні моменти побудови організаційних структур банків з метою виділення пропозицій по їх модифікації і адаптації при процесах диверсифікації діяльності досліджуваного банку.

Рішенням даної проблеми може бути використання матричних організаційних структур, які шикуються по взаємозалежних напрямках: регіональна диверсифікація, диверсифікація клієнтів, диверсифікація продуктів.

Матричний варіант організаційної структури заснований на використанні особливого механізму взаємодії функціональних служб банку з окремими підсистемами, що забезпечують продаж в регіонах або в окремих клієнтських або продуктових сегментах ринку.

Залежно від масштабів програм внутрішня структура управління може включати в себе тимчасові служби (Спеціальні підрозділи) для вирішення окремих завдань, наприклад, розробки бюджету, планування робіт, проведення дослідних робіт і т.д.

Слід зазначити, що всі типи клієнтів розраховують на певні якості конкурентоспроможного банку:

- перевага продукту, включаючи його ліквідність, ефективність роботи;
- інновації;
- консультації по управлінню ризиком, а також можливість взяти на себе управління ризиком клієнта;
- кредитні відносини як основні відносини для інших продуктів;

- можливість швидкого прийняття рішень банку;
- професіоналізм і гнучкість на високому рівні;
- глобальна спрямованість з глобальними орієнтирами;
- компетентний контроль всіх видів діяльності.

Ефективність реалізації стратегії диверсифікації в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» може оцінюватися на основі співвідношення отриманого результату і сумарних витрат ресурсів організації за допомогою прямих і зворотних показників.

Способом оцінки диверсифікації діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» може служити експертна оцінка. Експертами можуть виступати як незалежні оцінювачі (рейтингові агентства, кваліфіковані фахівці), так і вище керівництво банку і служби стратегічного планування АТ КБ «Приватбанк».

Процедура оцінки диверсифікації діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» повинна включати наступні етапи:

- 1) визначення ступеня досягнення цілей, поставлених при розробці стратегії диверсифікації діяльності банку;
- 2) встановлення складу оцінюваних показників;
- 3) систематизація показників, вибір методів оцінки окремих показників;
- 4) виявлення допустимих відхилень з урахуванням всіх відомих подій, які вплинули на кінцевий результат;
- 5) відбір подій, які вплинули позитивно або негативно на результати діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» з виділенням значущих подій, які були передбачені стратегією;
- 6) визначення експертів для оцінки реалізації стратегії;
- 7) оцінка впливу наслідків, що настали подій на результати діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК»

Алгоритм управління диверсифікацією операцій і послуг АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» можна представити таким чином:

- формування цілей і виділення завдань на основі ретроспективного аналізу діяльності;
- встановлення критеріїв і систематизація показників, визначення одиниць вимірювання оцінюваних показників;
- виявлення допустимих відхилень з урахуванням всіх відомих подій і прогнозування майбутніх подій;
- відбір подій, які вплинули позитивно або негативно на результати діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК», прогнозування на основі ситуації на світовому ринку позикових капіталів подій, які з найбільшою ймовірністю можуть вплинути на стійке функціонування банку;
- відбір експертів для оцінки процесу диверсифікації;
- узгодження позицій експертів і керівництва банку за показниками і методам оцінки процесу диверсифікації;
- оцінка впливу імовірнісних подій на результати АТ КБ «Приватбанк»;
- формулювання обґрунтованих висновків про результативності управління диверсифікацією послуг банку, адаптивності цього процесу до зміни зовнішнього середовища і виділення пропозицій по вдосконаленню даного процесу.

Виконаємо розрахунок пропонованих стандартів ризику для сформованої вибірки банків. Вихідні дані та результати розрахунку наведено в табл.3.4.

Таблиця 3.3

Дані та результати розрахунку стандартів ризику банків за 2018 р.

Банки	АТ КБ «ПРИВАТБАН К»	АТ «ОЩАДБАНК »
Зобов'язання в Україні, млн. грн.	215, 8	181, 2
Активи в Україні, млн. грн.	220, 4	214, 7
Монетарні зобов'язання в іноземній валюті, млн. грн.	227,0	107, 0
Монетарні активи в іноземній валюті, млн. грн.	229, 6	116, 5
Середня ефективна ставка за зобов'язаннями, %	6,87	4,89
Середня ефективна ставка за активами, %	14,23	13,29

Продовження Табл.3.3

Зобов'язання, млн. грн.	230,0	202, 5
Активи, млн. грн.	254,8	233, 8
Інші адміністративні та операційні витрати, млн. грн.	12,1	7, 1
Всього витрат, млн. грн.	67,6	25, 1
P1 – співвідношення географічної концентрації зобов'язань до географічної концентрації активів, %	97,94	84,43
Оцінка	3	3
P2 – співвідношення монетарних зобов'язань до монетарних активів, %	98,85	91,85
Оцінка	1	1
P3 – співвідношення середньої (у розрізі валют) ефективної ставки за зобов'язаннями до середньої (у розрізі валют) ефективної ставки за активами, %	48,25	36,79
Оцінка	2	2
P4 – співвідношення зобов'язань і активів, %	90,27	86,64
Оцінка	3	3
P5 – частка інших адміністративних та операційних витрат у загальному обсязі витрат банку, %	18,01	28,34
Оцінка	2	1
Сумарна оцінка стандартів ризику	11	10

Джерело: сформовано та розраховано автором на основі річних звітів банків [37,38];

Розраховано стандарти ризику за підсумками 2018 р., оскільки необхідна інформація наявна виключно у річних звітах банків і не наводиться у місячних даних на сайті НБУ, а вплив чинників ризику у ретроспективі дає більш точні результати, адже ґрунтується на фактичних даних, а не прогнозних. Саме тому під час оцінювання фінансової стійкості банку впродовж року можуть бути використані стандарти ризику, розраховані за даними попереднього року.

Висновки до 3-го розділу

Отже, було розглянуто основні шляхи підвищення фінансової стійкості досліджуваних банків:

1. Розглянуто зарубіжний досвід управління та контролю за фінансовою стійкістю банками було виявлено, що є суттєва розбіжність та необхідність наближення показників вітчизняної методики до складу показників, які запропоновані МВФ, тому що методика оцінки достатності капіталу в європейських країнах є більш вдосконаленою та розвиненою.

2. Для підвищення фінансового стану банків запропоновано:

- Високий рівень диверсифікації послуг за рахунок розвитку інноваційних продуктів.
- Удосконалення оцінювання фінансової стійкості банків із врахуванням чинників ризику

В цілому діяльність банків повинна орієнтуватися на клієнта. Виходячи з результатів отриманих у другому розділі банк повинен приділяти увагу величині капіталу банку, якості активів і рівню прибутковості.

2. Згідно визначених методів аналізу банківської діяльності визначено, що не всі вони є досконалими. Тому з метою розширення інформації про надійність банку, запропоновано додаткові показники оцінки фінансової стійкості банку – стандарти ризику, групу яких рекомендовано оцінювати окремо і вносити корективи у поточний рівень фінансової стійкості банків та у рекомендовані заходи щодо її забезпечення.

3. Пропоновані показники для оцінювання ризику під час визначення фінансової стійкості банку будуть простими щодо їхнього розрахунку та інтерпретації, відображатимуть поточний рівень ризиковості діяльності банку, дозволять врахувати ризики під час оцінювання фінансової стійкості банку, не потребують додаткового збору даних, адже інформація для їхнього обчислення знаходиться в річних звітах банків.

4. Оцінювання фінансової стійкості банків є необхідним етапом моніторингу діяльності банків як їхнім керівництвом, потенційними клієнтами, так і НБУ загалом. Тому якісна та проста методика оцінювання фінансової стійкості банку, яка також враховуватиме вплив чинників ризику дозволить підвищити ефективність рішень щодо управління, співпраці, нагляду за діяльністю банку.

ВИСНОВКИ

Під час проведеного дослідження було з'ясовано та досліджено наступне:

1. Фінансова стійкість – це спроможність банку як системи трансформування ресурсів банку (персоналу, фінансових ресурсів, активів, обладнання та інформаційних технологій) з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком виконувати свої функції у ринковому середовищі попри вплив ендегенних та екзогенних факторів.

2. Управління фінансовою стійкістю банку реалізується на оперативному, тактичному та стратегічному рівнях та ґрунтується на існуючих організаційній структурі забезпечення. Процес управління фінансовою стійкістю банку передбачає залучення вищого органу управління, спостережного, виконавчого та контролюючого органів, функціональних підрозділів, що включають в себе КУАП, кредитний комітет, фронт-офіс, бек-офіс, казначейство та підрозділ з ризик-менеджменту. Механізм управління фінансовою стійкістю банку являє собою комплекс інструментів та методів, які спрямовуються банком на підвищення рівня його стійкості. Об'єктом забезпечення виступає фінансова стійкість банку, що визначається через комплекс характеристик.

3. Оцінка фінансової стійкості банку являє собою комплекс заходів, який охоплює неперервне спостереження за основними показниками діяльності банку з використанням комплексу інструментів, таких як горизонтальний, вертикальний, порівняльний, коефіцієнтний аналіз; стрес-тестування, математичні методи й моделі, факторний аналіз тощо. Одним з найважливіших та ефективних інструментів оцінки фінансової стійкості банку є коефіцієнтний аналіз або метод індикаторів, що дає можливість оперативно визначити відхилення в діяльності банку та забезпечує комплексність і повноту аналізу.

4. Згідно проведеного порівняльного аналізу було виявлено була дана коротка характеристика діяльності досліджуваних банків. АТ КБ «ПРИВАТБАНК» був дуже добре забезпечений ліквідністю, мав високий рівень зовнішньої підтримки від акціонера в особі Держави, і з липня 2018 року забезпечував поступове зростання адекватності регулятивного капіталу Банку та прискорив збільшення кредитування. АТ «ОЩАДБАНК» на сьогоднішній день є одним з найбільших фінансових інститутів української держави, що має широко розгалужену мережу установ. Провівши аналіз фінансових показників Банку, можна охарактеризувати фінансовий стан АТ «ОЩАДБАНК» як добрий, про що свідчить поступове збільшення таких показників як капітал банку, збільшення кредитного портфеля банку, розширення клієнтської бази. В звітному періоді банк продовжував обслуговувати в першу чергу населення, що забезпечувало йому провідну позицію на ринку роздрібних банківських послуг.

5. Порівняльний аналіз фінансового стану та конкурентоспроможності даних банків між АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК», що їхня фінансова стійкість знаходиться під загрозою, вони мають суттєві недоліки у роботі та ризики для вкладників у цих банках є досить високими.

6. Згідно рейтингової оцінки за 2020 рік АТ КБ «ПРИВАТБАНК» є досить надійним банком за рейтингом, він має більшу прибутковість, та кількості виданих кредитів і прийнятих депозитів. При цьому рейтингова оцінка оцінила його ненадійним в плані вкладів. Для юридичних осіб АТ КБ «ПРИВАТБАНК» є не таким привабливим як АТ «ОЩАДБАНК». АТ «ОЩАДБАНК» користується можна сказати «колишньою репутацією», тому він має певний рейтинг та попит серед юридичних осіб при розміщенні та використанні вкладів підприємств. Також розміщені депозити МТСБУ в АТ «ОЩАДБАНК» мають найбільшу частку серед всіх банків у рейтингу.

Треба відмітити вже, що аналізуючи банки є державними банками, тому отримують певну підтримку, та посилений контроль з боку держави. Також

на фінансовий стан та привабливість банків для клієнтів також цей фактор є вагомим.

8. В третьому розділі було розглянуто зарубіжний досвід управління фінансовою стійкістю банків. Була виділена принципова відмінність та необхідність наближення показників вітчизняної методики до складу показників, які запропоновані МВФ, тому що методика оцінки достатності капіталу в європейських країнах є більш вдосконаленою та розвиненою. Українська банківська система потребує запровадженню законодавчо закріплених єдиних рекомендацій для банківських установ, завдяки яким було б оцінено діяльність банку та здійснення детального аналізу фінансової стійкості банку на основі якої є достатність капіталу банку.

9. Досліджено головні проблеми фінансової нестійкості сучасних банків, до них належать:

- погана якість активів
- великі операційні витрати, які не відповідають розміру бізнесу
- приховані збитки, які знайшли відображення в звітності
- конкуренція на ринку кредитів, а відповідно зниження процентної ставки в гонитві за клієнтами

10. Було розглянуто основні шляхи покращення фінансового стану та фінансової стійкості для АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК». Виділено наступне:

- 1) Високий рівень диверсифікації послуг за рахунок розвитку інноваційних продуктів.
- 2) Удосконалення оцінювання фінансової стійкості банків із врахуванням чинників ризику.

Перший напрямок пов'язаний з розширенням та зміною до інноваційного розвитку продуктів та послуг. Загальна ефективність диверсифікованого банку визначається ставленням сукупного фінансового результату до сукупних активів банків. Безумовно одним з моментів які забезпечують якість банківських послуг, є державна гарантія прав кредиторів.

Запропоновані показники для оцінювання ризику під час визначення фінансової стійкості банку будуть простими щодо їхнього розрахунку та інтерпретації, відображатимуть поточний рівень ризиковості діяльності банку, дозволять врахувати ризики під час оцінювання фінансової стійкості банку, не потребують додаткового збору даних, адже інформація для їхнього обчислення знаходиться в річних звітах банків.

11. Оцінювання фінансової стійкості АТ КБ «ПРИВАТБАНК» та АТ «ОЩАДБАНК» за даною методикою показало, що вплив чинників ризику не є загрозливим і негативної зміни у фінансової стійкості банку спричинити не повинен. Тому необхідно моніторити як рівень фінансової стійкості цих банків, так і зміни у чинниках впливу, що можуть зумовити і зміну фінансової стійкості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банківський менеджмент [Текст] / О. А. Кириченко, І. В. Геленко, С. Л. Роголь та ін. За ред. Кириченко О.А. . – К.: Академія, 2013. – 320 с.
2. Бойко Я. М., Гапак Н. М. ВВП України: рівень та тенденції динаміки. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. С. 69–72.
3. Боргова стійкість як стратегічний напрям підвищення рівня фінансової безпеки. Київ : НІСД, 2016. 50 с.
4. Брояка А. А. Макроекономічні показники як індикатори соціально-економічного розвитку країни // Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів та управління в Україні та світі : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. Полтава : ЦФЕНД, 2017. С. 34–36.
5. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/2456-17/page2>
6. Бюлетень Національного банку України. – 2015. – № 1(262). Гонтарева В. Доповідь на пленарному засіданні Верховної Ради України / В. Гонтарева // Вісник Національного банку України. – 2015. – № 2(228). – С. 5-10.
7. Васюренко О. В. Інструментарій аналізу в системі кредитного ризик-менеджменту : монограф. [Текст] / О. В. Васюренко, В. Ю. Подчесова. – К.: УБС НБУ, 2010. – 191 с.
8. Вовченко О.С. Сучасні методичні підходи до оцінки фінансової стабільності банку/ Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2016. № 5 (77). С.161-169
9. Грищенко Т. В. Проблеми формування та реалізації кредитної політики комерційних банків [Текст] / Т. В. Грищенко, О. А. Падалко // Вісник

Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, 2013. – №79. – С. 12-15.

10. Гуцал І. С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України : (питання теорії, методики, практики) : монограф. [Текст] / Гуцал І. С. – К. : ВАТ «БІБЛЬОС», 2001. – 242 с.

11. Державне регулювання економіки – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/72/5235.html> – Назва з екрана. – Доступно на 24.01.2017.

12. Державний борг України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/2017>

13. Дзюблюк О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи / О. В. Дзюбтпок / Вісник КЕФ КНЕУ імені В. Гетьмана.. — 2016. — №1. — С.17-26.

14. Єріс, Л.М. Побудова моделі визначення фінансової стійкості банківської установи [Текст] / Л.М. Єріс, О.В. Крухмаль // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. — Суми: ДВНЗ УАБС НБУ, 2007. — Т.21. — С. 204-212.

15. Жихор О. Б. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості банківської системи / О. Б. Жихор, О. В. Більська, Д. О. Медведєв, А. О. Попов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2018. – № 2. – С. 32–36.

16. Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – Одеса: Видавництво «Атлант», 2014. – 484 с.

17. Зверяков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М.І. Зверяков, В.В. Коваленко, О.С. Сергєєва. – Одеса: Видавництво «Атлант», 2014. – 485 с.

18. Золковер А. О. Методи забезпечення фінансової стійкості комерційних банків / А. О. Золковер, А. О. Гуменюк // International scientific journal. – 2015. – № 2. – С. 32–35.

19. Золотарьова О. В. Конкурентоспроможність банку: зміст, фактори впливу та перспективні методи оцінювання / О. В. Золотарьова, С. О. Гура // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 3. – С. 34–37.
20. Карбівничий І. В. Теоретичні аспекти формування кредитної політики банку [Електронний ресурс] / І. В. Карбівничий. – Режим доступу : http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/4550/1/MBK_2006_55.pdf
21. Квасній М. М. Інтеграція методів моделювання для прогнозування якості кредитного портфелю банку [Текст] / М. М. Квасній // Актуальні проблеми економіки : Науковий економічний журнал. – 2014. – № 4(154). – С. 387-393.
22. Клівіденко Л. М., Русятинська А. О. Сучасні проблеми дослідження макроекономічних показників у контексті розвитку економіки. Гроші, фінанси і кредит. 2016. Вип. 10. С. 804–808.
23. Клімеино Т. В. Основні елементи механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання / Т. В. Клімеино // Вісник Житомирського державного технологічного університету. — 2011. — Ns 4. — С. 340-343. З.
24. Лаврушин О.І. Банківський менеджмент / за ред. д-ра екон. наук, проф. О.І. Лаврушина. - 4-е изд., Стер. - М. КНОРУС, 2015 - 554 с.
25. Лаврушин О.І. Оцінка фінансової стійкості кредитної організації. / Колектив авторів; під ред. О.І. Лаврушина, І.Д. Мамонтової. - 2-е изд., Стер. - М. КНОРУС, 2016. - 302 с.
26. Майба В.В. Оцінювання факторів фінансової стійкості комерційних банків / В. В. Майба // Зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, ДВНЗ Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана; відп. ред. В. К. Галіцин. – 2011. – № 83. – С. 49–65.
27. Макєєва І.В. Сутнісна характеристика поняття «фінансова стійкість» та її основні параметри // І.В. Макєєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/NPM_2006/Economics/7_makeeva.doc.htm.

28. Макроекономіка: базовий електронний текст лекцій. [Електронний ресурс] / Укладачі: проф. Малий І.Й., проф. Радіонова І.Ф., доц. Куценко Т.Ф., доц. Федірко Н.В. та ін. – К.: КНЕУ, 2017 – 200 с.
29. Марич М. Г. Оцінка фінансової стійкості комерційних банків України на сучасному етапі розвитку [Електронний ресурс] / М. Г. Марич, А. В. Марич // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Випуск 17. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/142.pdf>
30. Маркіна Є.В. Особливості кредитних організацій / під ред. Маркіної Є.В. - 2-е изд., Стер. - М. КНОРУС, 2014 - 341 с.
31. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 (МСБО 39). Фінансові інструменти: визнання та оцінка IASB; Стандарт, Міжнародний документ № 929_015 від 01.01.2012, остання редакція від 17.10.2013 р.
32. Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
33. Огляд банківського сектору [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43633516>
34. Основні макроекономічні показники розвитку України у 2008–2014 рр. // Вісник Національного банку України. –2015. – № 2(228). – С. 64.
35. Офіційний сайт Мінфін України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://minfin.com.ua/>
36. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
37. Офіційний сайт ПАТ «Державний ощадний банк України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oschadbank.ua>.
38. Офіційний сайт ПАТ КБ «ПриватБанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua>.
39. Пересада О. А. Кредитування міжнародними фінансово-кредитними установами українських підприємств [Текст] / Пересада О. А. – К. : Лібра, 2001. – 126 с.

40. Платіжний баланс і зовнішній борг України. III квартал 2014 року.
41. Погореленко Н. П. Забезпечення фінансової стабільності банківського сектора України в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Н. П. Погореленко, М. В. Остроушко // Бізнес Інформ. – 2013. – № 12. – С. 306–311. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_12_56.
42. Показатели финансовой устойчивости. Руководство по составлению. Вашингтон: Международный Валютный Фонд, 2007. — 324 с.
43. Про Національний банк України від 20.05.1999: Закон України [№679 -XIV]. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
44. Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р., № 2121-III. Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
45. Пухов В.І. Формування системи управління фінансовою стійкістю комерційного банку: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.10 / Пухов В.І. - Москва, 2013. - 30 с.
46. Радіонова І.Ф, Усик В,І. Макроекономічний аналіз національної економіки/КНЕУ м.Київ, 2015 ст.272(ст12-15)
47. Ребрик Ю. С. Експрес-діагностування фінансової стійкості банків на основі застосування методів непараметричної статистики [Електронний ресурс] / Ю. С. Ребрик // Ефективна економіка. – 2016. – № 2. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4781>
48. Реверчук С. К. Банківська система : підручник / С. К. Реверчук. – Київ : Ліра-К, 2014. – 400 с.
49. Русіна Ю. О. Забезпечення фінансової стійкості комерційного банку / Ю. О. Русіна, А. Г. Легейда // International scientific journal. – 2015. – № 2. – С. 87–90.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Фінансова звітність АТ «ПРИВАТБАНК» 2016-2018рр.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"				
Окремий звіт про фінансовий стан				
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	27 360	25 296	30 159
Заборгованість банків		-	2 903	-
Кредити та аванси клієнтам	8	50 140	38 335	32 616
Інвестиційні цінні папери:				
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	86 244	-	-
- наявні для продажу	9	-	90 354	64 409
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	79 299	-	-
- утримуються до погашення	9	-	36 322	-
- за амортизованою собівартістю	9	14 538	-	-
Вбудовані похідні фінансові активи	9	-	34 336	27 044
Передоплата з поточного податку на прибуток	24	184	184	181
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	30	246
Інвестиційна нерухомість	10	3 340	3 648	691
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	11	3 793	3 326	3 409
Інші фінансові активи	12	2 743	2 940	2 639
Інші активи	13	8 899	8 815	9 585
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 361	7 069	8 782
Активи, утримувані для продажу		117	117	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		278 048	253 675	179 761
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Заборгованість перед НБУ	14	9 817	12 394	18 047
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	15	195	234	2 667
Кошти клієнтів	16	231 055	212 167	180 656
Випущені боргові цінні папери		2	2	2
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	136	150	138
Інші фінансові зобов'язання	17	2 247	1 688	1 932
Резерви та нефінансові зобов'язання	18	3 132	3 292	2 545
Субординований борг		-	129	122
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		246 584	230 056	206 109
КАПІТАЛ				
Акціонерний капітал	19	206 060	206 060	50 695
Емісійний дохід	19	23	23	23
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	19	-	-	111 591
Резерв переоцінки приміщень	11	687	769	805
Нереалізований (збиток)/прибуток від інвестиційних цінних паперів		(3 303)	(479)	521
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	9 934
Загальні резерви та інші фонди	19	6 211	6 211	1 619
Накопичений дефіцит		(190 388)	(201 139)	(201 536)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		31 464	23 619	(26 348)
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		278 048	253 675	179 761

Додаток А. 2

Таблиця А.2

Фінансова звітність ПАТ «ПРИВАТБАНК» 2016-2018рр.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2018 рік	2017 рік (перераховано)
Процентні доходи	20	30 754	24 485
Процентні витрати	20	(14 002)	(18 374)
Чистий процентний дохід		16 752	6 111
Відрахування до резерву на зменшення корисності	21	(6 089)	(7 379)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		10 663	(1 268)
Доходи за виплатами та комісійними	22	19 590	13 211
Витрати за виплатами та комісійними	22	(4 402)	(3 017)
Прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	9	-	3 491
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		1 983	1 084
Прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		1 145	(2 501)
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		3	-
Збитки мінус прибутки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	(3 085)	-
(Збитки)/прибутки від оцінки приміщень та інвестиційної нерухомості		(553)	247
Зменшення корисності нематеріальних активів		-	(1)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(13)	(71)
Зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію		-	(99)
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(13 988)	(12 194)
Інші доходи		1 457	1 530
Інші витрати		(11)	(15)
Прибуток до оподаткування		12 789	397
Кредит/(витрати) з податку на прибуток	24	9	(19)
Чистий прибуток за рік		12 798	378
Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток: Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів		(1 872)	(1 000)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(3)	-
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки		-	-
- Податковий ефект		-	-
Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток: Приміщення:			
- Переоцінка приміщень		2	(20)
- Податковий ефект		(1)	4
Інші сукупні витрати		(1 874)	(1 016)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ/(ВИТРАТ) ЗА РІК		10 924	(638)
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)	19	17,39	0,90

АКТИВ

Додаток Б

Таблиця Б.1

Фінансова звітність ПАТ «ОЩАДБАНК» 2016-2018рр.

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД ЗА РІК, ЩО
ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ (у тисячах гривень)

	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2018 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2017 року*
Процентні доходи, за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю та за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	6, 31	16 683 325	19 740 677
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	6, 31	2 661 660	-
Процентні витрати	6, 31	(13 894 739)	(14 228 173)
ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД		5 450 246	5 512 504
Розформування/(формування) резерву під очікувані кредитні збитки /збитки від знецінення за активами, за якими нараховуються проценти	7, 31	1 175 156	(1 934 665)
ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД ПІСЛЯ ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВУ ПІД ОЧІКУВАНІ КРЕДИТНІ ЗБИТКИ І НА ПОКРИТТЯ ЗБИТКІВ ВІД ЗНЕЦІНЕННЯ АКТИВІВ, ЗА ЯКИМИ НАРАХОВУЮТЬСЯ ПРОЦЕНТИ		6 625 402	3 577 839
Комісійні доходи	8, 31	5 236 359	4 001 099
Комісійні витрати	8, 31	(1 771 336)	(1 305 079)
Чистий прибуток/ (збиток) від операцій з іноземною валютою	9	865 126	(451 777)
Чистий (збиток)/ прибуток від операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	11, 31	(2 410 823)	1 155 657
Чистий збиток від модифікації фінансових активів та зобов'язань, що оцінюються за амортизованою вартістю т фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	31	(47 698)	-
(Формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки/збитки від знецінення за іншими активами	7	(206 870)	530 170
Чистий інший дохід	31	300 823	180 675
ЧИСТИЙ НЕПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД		1 965 581	4 110 745
ОПЕРАЦІЙНІ ДОХОДИ		8 590 983	7 688 584
ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ	10, 31	(8 558 212)	(7 130 040)
ПРИБУТОК ДО ОПОДАТКУВАННЯ		32 771	558 544
Відшкодування /(витрати) з податку на прибуток	12	129 468	(21)
ЧИСТИЙ ПРИБУТОК ЗА РІК		162 239	558 523

Додаток Б. 2

Таблиця Б.2

Фінансова звітність ПАТ «ОЩАДБАНК» 2016-2018рр.

ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ (у тисячах гривень)

	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2018 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2017 року*
ІНШІ СУКУПНІ (ВИТРАТИ)/ДОХІД:			
<i>Статті, які в подальшому не будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:</i>			
Чиста зміна резерву переоцінки майна за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток		42	1 400
<i>Статті, які в подальшому будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:</i>			
Чиста зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід/інвестицій, наявних для продажу, за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток		(2 614 309)	148 718
Чиста сума резерву переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід / наявних для продажу, переміщена в прибутки і збитки		(564)	(13)
ІНШІ СУКУПНІ (ВИТРАТИ) /ДОХІД		(2 614 831)	150 105
ВСЬОГО СУКУПНИХ (ВИТРАТ)/ ДОХОДУ ЗА РІК		(2 452 592)	708 628

* Банк початково застосував МСФЗ 9 з 1 січня 2018 року. Згідно обраного методу переходу, порівняльна інформація не була перерахована (Примітка 5). В результаті переходу на МСФЗ 9, Банк змінив презентацію деяких статей, презентація порівняльної інформації не була змінена (Примітка 5).

Додаток Б. 3

Таблиця Б.3

Фінансова звітність ПАТ «ОЩАДБАНК» 2017-2018рр.

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
СТАНOM НА 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ
(у тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2018 року	31 грудня 2017 року*
АКТИВИ:			
Готівкові кошти та рахунки у Національному банку України	14	10 600 815	12 228 420
Кошти в банках	15, 31	10 910 047	17 028 838
Похідні фінансові активи	16, 31	-	21 767 424
Кредити, надані клієнтам	17	67 543 176	74 502 538
Інвестиції	18, 31	116 590 238	98 104 393
Інвестиції в дочірні компанії та асоційовані компанії	20, 31	24 800	24 800
Інвестиційна нерухомість	19	796 889	-
Основні засоби та нематеріальні активи	21	8 953 527	7 614 578
Передплата з податку на прибуток		267 324	294 694
Інші активи	22	2 065 173	2 276 811
ВСЬОГО АКТИВІВ		217 751 969	233 842 496
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:			
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ:			
Кошти банків	23, 31	54 074	6 435 248
Рахунки клієнтів	24, 31	154 016 454	150 151 178
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	25, 31	34 496 675	34 548 205
Інші заборочені кошти	26, 31	6 618 734	7 299 686
Інші зобов'язання	27, 31	1 013 391	719 458
Субординований борг	28, 31	2 679 790	2 903 463
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	12	130 137	533 569
Всього зобов'язань		199 209 255	202 590 867
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:			
Акціонерний капітал	29	49 724 980	49 724 980
Резерв переоцінки будівель		1 821 887	1 822 086
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		215 554	725 456
Непокритий збиток		(33 219 707)	(21 020 893)
Всього власного капіталу		18 542 714	31 251 629
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ		217 751 969	233 842 496

*Банк початково застосував МСФЗ 9 з 1 січня 2018 року. Згідно обраного методу переходу, порівняльна інформація не була перерахована (Примітка 5). В результаті переходу на МСФЗ 9, Банк змінив презентацію деяких статей, презентація порівняльної інформації була змінена відповідно (Примітка 5).

Додаток Б. 4

Таблиця Б.4

Фінансова звітність ПАТ «ОЩАДБАНК» 2017-2018рр.

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ КАПІТАЛІ ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ (у тисячах гривень)

	Примі- тки	Акціонерний капітал	Резерв переоцінки будівель	Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	Непокритий збиток	Всього капітал
1 січня 2017 року		35 108 980	1 820 998	578 751	(21 766 542)	15 740 187
Прибуток за рік		-	-	-	558 523	558 523
Інший сукупний дохід за рік, за вирахуванням податку на прибуток		-	1 400	148 705	-	150 105
Всього сукупного доходу за рік		-	1 400	148 705	558 523	708 628
Внески акціонерів сплачені та зареєстровані	29	14 616 000	-	-	-	14 616 000
Ефект від первинного визнання облігацій внутрішньої державної позики, отриманих як внесок акціонера		-	-	-	493 597	493 597
Виплата частки прибутку на основі фінансового результату року	29	-	-	-	(139 226)	(139 226)
Зобов'язання з виплати частки прибутку на основі фінансового результату року	29	-	-	-	(167 557)	(167 557)
Вибуття резерву переоцінки будівель		-	(312)	-	312	-
31 грудня 2017 року		49 724 980	1 822 086	725 456	(21 020 893)	31 251 629
Ефект від переходу на МСФЗ 9 на 1 січня 2018 року		-	-	2 104 971	(12 326 618)	(10 221 647)
1 січня 2018 року перераховано згідно МСФЗ 9*		49 724 980	1 822 086	2 830 427	(33 347 511)	21 029 982
Прибуток за рік		-	-	-	162 239	162 239
Інший сукупний прибуток за рік, за вирахуванням податку на прибуток		-	42	(2 614 873)	-	(2 614 831)
Всього сукупного доходу за рік		-	42	(2 614 873)	162 239	(2 452 592)
Виплата частки прибутку на основі фінансового результату року	29	-	-	-	-	-
Інші коригування		-	-	-	(34 676)	(34 676)
Вибуття резерву переоцінки будівель		-	(241)	-	241	-
31 грудня 2018 року		49 724 980	1 821 887	215 554	(33 219 707)	18 542 714